REDACȚIUNEA,
Administrațiunea și Tipografia
Brașov, piața mare nr. 30.
TELEFON Nr. 226.
Scrisori nefrancate nu se primesc.
Manuscripte nu se retrimit.
Inserate
se primesc la Administrațiune Brașov și la următoarele
BIROURI de ANUNȚURI:
In Viena la M. Dukes Nachf., Nux. Augenfeld & Emeric Lessner. Heinrich Schalek, A. Oppelik Nachf., Anton Oppelik. In Budapesta la A. V. Golberger, Ekstein Bernat, Iuliu Leopold (VII Erzsébet-körut).
Prețul inserțiunilor: o serie garmond pe o coloană 10 bani pentru o publicare. Publicări mai dese după tarifă și învoială. — RECLAME pe pagina 3-a o serie 20 bani.

GAZETA TRANSILVANIEI.

(Număr de Dumineca 31.)

Telefon: Nr. 226.

GAZETA apare în fiecare zi

Abonamente pentru Austro-Ungaria:
Pe un an 24 cor., pe șase luni 12 cor., pe trei luni 6 cor.
N-rii de Dumineca 4 cor. pe an.
Pentru România și străinătate:
Pe un an 40 franci, pe șase luni 20 fr., pe trei luni 10 fr.
N-rii de Dumineca 8 fr. pe an.
Se prenumeră la toate oficiile poștale din întru și din afară și la d-nii colectori.
Abonamentul pentru Brașov;
Administrațiunea, Piața mare târgul Inului Nr. 30. etagiu I. Pe un an 20 cor., pe șase luni 10 cor., pe trei luni 5 cor. Cu dusul acasă: Pe un an 24 cor., pe șase luni 12 cor., pe trei luni 6 cor. — Un esemplar 10 bani. — Atât abonamentele, cât și inserțiunile sunt a se plăti înainte.

Nr. 169 —Anul LXXI. **Brașov, Vineri 1 (14) August** **1908.**

Alcoholul și sistemul nervos.*)

De Dr. Ioan Popp, c. și r. medic-colonel în retragere în Sibiiu.

I.

Timpurile de azi sunt critice și grele, sărmanul popor român geme sub povara greutăților mari de tot soiul, cari il apasă de toate părțile. Pe lângă acestea mai esistă un rău mare, care il bântue mereu și în unele părți il amenință cu ruina completă trupească și sufletească, și acest rău este *„Diavolul alcohol“* — „Rachiul“.

In acești doi ani din urmă s'a scris atât din partea medicilor, cât și din partea laicilor despre el multe de toate, și s'au dat sfaturi bune și folositoare in contra lui. Dar din toate acestea scrieri, cari parte le-am cetit și parte le-am ascultat, cea mai bună a fost o prelegere publică a învățatului medic specialist de nervi Dr. E., directorul institutului de alienați de aici din Sibiiu, ce a ținut'o în primăvara anului trecut și care în toată privința e atât de *clasică, interesantă și folositoare*, încât spre binele și folosul poporului nostru mă simt îndemnat în estras a-o publica împreună cu esperințele mele, cari le-am făcut în privința aceasta ca medic militar intr'un serviciu aproape de 40 de ani.

Pentru că nimeni nu este așa competent a cunoaște și aprecia mai bine puterea destructivă a alcoholului, decât medicul specialist de nervi, nimeni nu are atâta ocasiune ca dânsul a observa zi de zi urmările triste ale consumărei necumpătate de alcohol, nimeni nu vede ca dânsul ruinarea trupească și sufletească a corpului atât a beutorului cât și a copiilor, nepoților și strănepoților lui, nimeni nu vede mai bine ca dânsul, împlinirea blăstămului: că păcatele părinților se vor răsbuna până în a treia și a patra spiță, el vede însă totodată și ruina materială precum și viața mizerabilă și ticăloșiile, cari năvălesc în urma beției preste acești păcătoși și asupra urdeniilor lor.

Așa dară nu din întâmplare stau în șirurile prime ale antialcoholiștilor medicii specialiști de nervi. Mulțimea observărilor lor e atât de mare și cazurile se îndesesc atât de mult, încât adeseori nu știu pe care să-l aleagă și să-l pună ca esemplu, spre a feri pe ceilalți de beție. Deoarece cel puțin *a treia parte din morburile de nebunie sunt mijlocit sau nemijlocit urmările inveninărei prin alcohol*, precum și o mulțime de alte turburări nervoase se nasc din aceeași cauză.

Dela o țiră de voie bună, — pe care o naște 1—2 pocale de vin, — până la beția grea fără cunoștință de sine și fără simțire, dela dispozițiunea bună de a tot vorbi — după nițică beutură — până la *Delirium tremens* se rotește în toate nuanțele o școală întreagă de conturbări acute de minte, precum de altă parte dela o tremurare ușoară a mânilor până la cele mai grele paralize și dela nervositate ușoară până la mânia de prigonire se înlănțue un șir lung de morburi chronice de nervi și de nebunie.

Stomacul, ficatul, inima și rerunchi bețivului asemenea nu rămân timp mai îndelungat crutate, dar bolnăvirea lor este mică în asemănare cu multele suferințe ale sistemului nervos, produse prin alcohol. Aceasta vine de acolo, pentrucă alcoholul în linia primă e un așa numit *„venin de nervi“*.

Se vor mira poate unii dintre DV. pentrucă eu numesc alcoholul, care e lățit peste tot pământul și care zilnic e beut de milioane de oameni și de multe ori — cel puțin la aparință fără stricăciune văzută, zic il numesc *„venin“*. Ce este venin? Aceasta nu se poate acurat circumscrie. Aromatele (spițeriile) întrebuințate în culină, chiar și sarea, cu atât mai mult cafeaua, tea, ceaiul în măsură mare consumate pot să lucre în mod veninos, ba chiar o bucată de pâne proaspetă poate să fie cu venin, dacă de exemplu o dăm unui bolnav de tyfus.

Pe de altă parte prescrie medicul nu numai fără ori-ce daună, ci din contră cu mare folos Arsenic, Morphium, Opium și multe alte de asemenea mijloace, din cari deja părticele ale unui gram sunt de ajuns, ca să omoare cu siguritate un om. In limba comună însă pricepem noi sub *„venin“* o substanță, din care deja mici părticele sub ori ce împrejurări lucră în mod daunos asupra organismelor viețuitoare. Așa circumscris este *„Alcoholul“* un *„venin“* și își esercitează mai întâiu lucrarea lui veninoasă în contra născătorului dânsului. D-v. știți, că alcoholul se naște prin dospeala substanțelor zacchariforme și că aceasta dospeală se desvoaltă și susține prin un organism fin vegetabil, care este cunoscut sub numele de *„germenele de drojdii“*. Creșterea lui se întârzie in mod considerabil adăugându se $^1/_{1000}$% de alcohol (2 picături în 4 litre). Aceasta întârziere crește cu fiecare picătură de alcohol tot mai mult, până ce la 14% încetă ori ce creștere. Așa dar germenii de drojdii se obosesc în lucrarea lor tot mai tare, cu cât produc mai mult alcohol și îndată ce dospeala a înaintat așa departe, încât substanța dospitoare a ajuns la 12—14% de alcohol, încetă de tot vitalitatea germenilor de drojdii, ei pier în productul lor propriu.

Alcoholul este însă un *„venin mortal“*, nu numai pentru născătorul lui — germenile de drojdii, ci și pentru alte viețuități organice, pentru care calitate a lui să întrebuințează extern la unele boale infecțioase ca mijloc omorîtor de germeni, mai departe spre curățirea instrumentelor chirurgice.

Germenii, a căror nimicire se intenționează aci, constau din așa numite micro-organisme, adecă din viețuitați așa mici, cari numai prin mărirea lor de sute și mii de ori prin microscop se pot observa. Din astfel de organisme mici sau de regulă din ceva mai mari, dar de diferite soiuri, pe cari noi le numim celule, se edifică toată lumea plantelor și a animalelor. *Din miliarde de astfel de celule se compune și trupul nostru.*

Celulele acestea sunt după formă și structură între sine foarte diferite, unele sunt mai gros, unele mai fin organizate, de comun constau din o peliță fină, în care e închisă o substanță fluidă, așa *numita Protoplasmă, care este așa zicând sufletul vieții noastre.* Când alcoholul vine in atingere cu aceste celule, atunci el străbate păretele celulei, întră în lăuntru și omoară substanța ei viețuitoare.

Experimentele făcute au dovedit prin urmare, că sub influința alcoholului mai întâiu încetează de a lucra celulele cele mai complicate și mai fin construite și așa pe rând, și ceva mai târziu toate celelalte celule până la cele mai simple. Cele mai fin organizate sunt însă celulele nervilor, așadar acestea sunt primele, cari sufer mai de timpuriu în urma alcoholului.

Dacă bem un pocal de vin, atunci ajunge alcoholul, ce se află într'ânsul, din stomac în torentele comun al sângelui și al sucurilor. Trecerea aceasta se întâmplă așa de repede, încât alcoholul după $1^1/_2$ minută dela intrarea lui în stomac, se poate constata în sânge. Prin circulațiunea sângelui alcoholul a condus prin tot trupul și în tot locul, unde ajunge, pătrunde în celule și conturbă și paralizează lucrarea lor. Aceasta atârnă dela cantitatea alcoholului, care circulează în sânge.

Este deci învederat, că aceasta cantitate va fi cu atât mai mare, cu cât va fi mai concentrată, adecă cu cât beutura consumată va conținea mai mult alcohol, asemenea va fi și conținutul de alcohol al sângelui în procente, atunci mai mare, când bem spirtuosele pe stomacul gol, decât când le bem pe stomacul plin. Dacă astfel cantitățile alcoholului vor fi numai puține, atunci se vor nimici numai celulele cele mai aproape de torentele sângelui și cele mai fin organizate, când însă cantitățile sunt mai mari, atunci se lățește efectul tot mai departe.

---

*) Și celelalte foi române sunt rugate a publica aceasta lucrare, pentru lățirea ei cât mai mare la poporul nostru.

† Nicolae Popea.

Sâmbătă după amiazi a încetat din viață bătrânul episcop al diecezei Caransebeșului, Nicolae Popea, în etate de 82 ani. O boală scurtă dar grea a tăiat firul vieții, pline de fapte frumoase și românești, a fericitului episcop, care a fost timp îndelungat credinciosul tovarăș și conlucrător al marelui Mitropolit Andreiu bar. de Șaguna întru câștigarea drepturilor bisericei gr. or. române la reînființarea Mitropoliei ortodoxe a Românilor din Ungaria și Transilvania.

Știrea despre moartea episcopului Popea a produs pretutindeni adâncă jale. Maj. Sa Monarchul, episcopii români și alți fruntași ai Românilor s'au grăbit să exprime familiei și diecezei văduvite adânca lor condolență pentru moartea episcopului, Popea, iar poporul român gr. or. și întreg neamul românesc deplânge în răposatul perderea unui archiereu devotat chemării sale, a unui fiu credincios al neamului său, care în floarea vieții sale a stat în primele rânduri de luptă pentru drept și libertate.

Odichnească în pace și în veci amintirea lui!

*

Din viața, plină de fapte românești, ale episcopului Popea reținem următoarele: S'a născut la 17 (29) Februarie 1826 în Satulung (lângă Brașov). Terminându-și studiile liceale, drepturile și teologia, a intrat mai întâiu în serviciul administrației politice sub era absolutistă. Murind la 1854 secretarul episcopesc Pantazi, a ajuns secretar episcopesc, mai târziu protosincel, archimandrit și vicar archiepiscopesc, servind pe fericitul Șaguna până la moarte cu credință și devotament. După moartea episcopului Popazu a fost ales în 1889 episcop al Caransebeșului. La 1890 a fost ales membru al »Academiei Române« pentru scrierile sale despre viața și faptele lui Șaguna, despre vechia Metropolie a Românilor, etc.

In viața politică a luat deasemenea parte activă. In 1863 a fost deputat în dieta Transilvaniei, iar la 1884 a prezidat conferența națională a Românilor și a fost prezidentul primului comitet național.

*

Imediat după moartea episcopului Popea s'a întrunit consistoriul plenar luând dispozițiunile prescrise de statutul organic. *Testamentul* numește de moștenitor general dieceza Caransebeșului. *Intreaga avere de 250,000 cor.*. are să formeze *»Fundațiunea Nicolae Popea«* și servește spre scopuri bisericești, școlare și de binefacere.

Consistoriul plenar a predat conducerea interimală a diecezei P. Cuv. Sale Archimandritului Filaret Musta.

*

Marți a avut loc înmormântarea cu mare pompă bisericească.

Incă dela 8 oare dimineața pompierii orașului au tras un cordon dela reședința episcopească până la biserică. La orele 9 preoțimea pleacă în sunetul clopotelor dela biserică la reședința episcopească. Aici episcopul se îmbracă în odăjdii și se celebrează un scurt prohod. Cosciugul este ridicat apoi de către preoții îmbrăcați în odăjdii și cortejul funebru, în fruntea căruia merg diferitele corporațiuni cu steagul lor și corurile din Lugoș și Caransebeș, se pune în mișcare. In urma cosciugului merg rudeniile mortului, frații Alexe și Victor Popea și d-na Maria Penciu. Apoi urmează representantul Academiei Române d-l Ioan *Bianu*, apoi delegații arhidiecezei Vasile Domșa protopop, Pantelimon Lucuța, Victor Tordășianu asesor consistorial și Dr. C. Popescu protopop; delegații diecezei greco-catolice a Lugoșului Ioan Boroș canonic, I. Nestor canonic și Gheorghe Popovici protopop, delegatul P. S. Sale nou alesului patriarch de Carlovăț, Gavril Smeianovici, protosinghelul Stefan Nicolici, deputații naționali Coriolan Brediceanu și Dr. Ștefan Petrovici, comunitatea de avere în frunte cu președintele Constantin Bur-

dea, vice-comitete Issekutz Aurel. protonotarul Lugojului Dr. Florescu, primarul Octavian Bordan etc. etc. și vre-o 150 de protopopi și preoți.

La orele 9 și jum. cortejul ajunge la catedrală, unde cosciugul se așează în mijlocul bisericii pe un catafalc înalt. Se servește liturghia de către P. S. Sa episcopul Aradului I. I. Papp, de archimandriții Vasile Mangra și Augustin Hamzea, de protosinghelii Roman Ciorogariu, Iosif Bădescu și Dr. Iosif Olariu, de protopopii Andrei Ghidiu și Dr. Gheorghe Popovici, protodiaconul Dr. Iulian Suciu și Cornel Lazar precum și de un mare număr de preoți.

Liturghia a ținut până la orele 12, când a început prohodul. La sfârșitul prohodului s'a urcat pe amvon Dr. I. *Olariu*, rostind o vorbire foarte frumoasă și mișcătoare. Oratorul a arătat marile virtuți și însușiri naționale ale lui Nicolae Popea, numindu-l discipolul lui Șaguna și reîntemeietorul diecezei de Caransebeș.

La orele 1 ½ prohodul se sfârșește și cortejul pornește în aceeași ordine spre cimitir. Ajuns aici, d-l Ioan *Bianu*, representantul »Academiei Române«, a rostit un discurs înălțător în amintirea lui Nic. Popea, scoțând la iveală meritele, ce și-le-a câștigat răposatul ca membru ilustru al »Academiei Române«. Au urmat apoi ultimele rugăciuni, pe cari le-a rostit P. S. Sa episcopul I. Papp. Cosciugul e lăsat în urmă în groapă.

Sicriul a fost împodobit cu numeroase cununi de flori, între cari cununa »Academiei« în lăcrimioare și trandafiri cu inscripția: »Academia Română membrului ei episcopului Nicolae Popea«, alta cu inscripția: »Consistorul diecezan bunului archiereu«, al fundațiunii Gozsdu, al corpului profesoral, al societății române de lectură, din partea familiei etc., cununa bisericii din Lugoș cu o bandă tricoloră și inscripția: »Biserica românească din Lugoj preavrednicului archipăstor«, precum și una din partea comitatului.

Pentru fondul jubilar al »Gazetei«

au mai contribuit următorii

D. *Vasile Bănuțiu*, Sasca-montană 4 (patru) coroane și 20 bani.

D. *Gheorghe H. Vleja,* din Poiana Sărată, trimite pe lângă călduroase felicitări pentru fondul jubilar 2 (două) coroane;

D. *Ioan Rednic*, proprietar în Alŏr 2 (două) felicitându-ne de jubileu;

D. *Ioan S. Pavelea*, învățător Runc (u. p. Salou) 2 (două) coroane.*)

Dșoara *Lucreția Gothras*, Nagybar (u. p. Pui) 1 (una) coroană.

D. *Alex. Koracsony*, Radnot, 1 (una) coroană 20 bani.

Sebeșul de sus 2 Aug. 1908 — Pentru fondul jubilar trimit 2 (două) coroane dorind ca mândra noastră „Gazetă" să străbată prin toate vitregitățile și făloasă să-și serbeze încă multe jubilee văzându-și visul realizat iar dlui Director sănătate și viață îndelungată spre fala neamului.

Ioachim Groze, preot.

*

Dl Dr. *Nicolae Oncu*, ne trimite din băile Tușnad suma de 10 (zece) coroane pentru numărul jubilar al „Gazetei".

*) A trimis D. Pavelea și doue coroane „pentru orfanul cel mic" ce se ovitează în altă parte a foii. — Red.

„Asociațiunea" la Șimleu.

Zilele de 7 și 8 August st. n. au fost zile de sărbătoare pentru frații noștrii din ținutul Selagiului. In aceste zile și-a ținut cea mai mare însoțire culturală a noastră „Asociațiunea pentru literatura și cultura poporului român" adunarea ei generală anuală în Șimleu, ca să dea samă în fața celor întruniți despre ceeace a lucrat în decursul unui an spre binele și luminarea poporului Român din Ardeal și țara ungurească.

Adunarea d n ăstan a avut un succes foarte frumos, iar Românii din părțile Sălagiului au primit cu adevărată dragoste frățească pe numeroșii și distinșii oaspeți, cari au sosit din toate părțile la adunarea „Asociațiunii".

Despre decursul adunării dăm următoarele amănunte, ce le-am primit dela trimisul nostru special.

Prima ședință s'a ținut Vineri în 7 August în trumoasa biserică gr. cat. din Șimleu. Ședinței a premers celebrarea liturgiei de către Rev. d-n. A. *Barbolovici* asistat de protopopii Gh. Domide și C. Ardelean și alți preoți. Ședința a fost deschisă de către vicepreședintele »Asociațiunei« dl prof. Andreiu *Bârseanu* printr'un prea frumos discurs, în care în cuvinte spuse la înțelesul tuturor a arătat nizuințele spre lumină și cultură a poporului român din timpurile trecute până în ziua de astăzi. Deși trecutul neamului românesc, a zis dl Bârseanu, a fost trist și dureros, Românul totuși și-a păstrat credința, obiceiurile și limba strămoșească mulțumită vânjoșiei sale, a credinței sale în Dumnezeu și a conștiinței sale, care nu l'a părăsit nici când, iar când a sosit vremuri mai bune, dorul de învățătură prinse rădăcini adânci în inima Românului și în toate părțile începură a răsări, întocmai ca stelele pe cer, școalele românești, Ce-i drept, multe jertfe și silințe nobile au depus fruntașii români de pe vremuri în lupta lor pentru luminarea poporului, dar cu atât mai frumoase sunt aceste jertfe pentru înălțarea din umilința trecutului spre lumină, cu cât școalele și toate instituțiunile noastre culturale s'au făcut din obolul fostului iobag și din opintirea aproape supraomenească a brațelor sale. Din aceste nizuințe a răsărit și »Asociațiunea«.

Vorbind apoi despre jertfele aduse de părinții și moșii noștri pentru înaintarea poprului românesc, dl Bârsean a zis următoarele:

»Ar fi un păcat strigător la cer, dacă am da uitării aceste jertfe și dacă nu am căuta să întoarcem fratelui nostru dela țară, aceea ce părinții noștri au luat dela el, ca să ne poată crește pe noi!

»De aceea între cărturarii noștri și între săteni nu poate să fie nici o deosebire de interese, nici o deosebire de aspirațiuni. Cu toții suntem fii aceleași familii, vaza unuia este vaza tuturor, binele unuia este și binele celuilalt, iar durerea orișicăruia din membrii familiei se resfrânge asupra familiei întregi.

»Cu toții am răsărit din aceeași tulpină, deși unele ramuri au rămas mai jos iar altele s'au înălțat mai sus; toate însă se hrănesc din același suc dătător de viață, supt din pământ de aceleași rădăcini. *Când aceste rădăcini se vor putrezi, sau se vor usca, întreg arborele este amenințat cu peire.*

»Tot din aceleași motive nu pot fi deosebiri nici în ceea ce privește caracterul culturei noastre naționale. Cultura noastră nu poate fi decât una și aceeași, întemeiate pe însușirile caracteristice ale poporului nostru. Literatura noastră, dacă voiește să rămână originală, trebue să se hrănească din concepțiunile poporului și să-și îmbrace produsele în graiul vorbit de el; arta noastră va produce lucruri de preț, numai sprijinindu-se pe motive păstrate în popor. Altfel amândouă nu vor fi altceva, decât niște imitațiuni fără nici un preț, niște plante șubrede, care vor fi culcate la pământ de cel mai mic vântișor.

»In viața practică, ca și în cea intelectuală, pătura cărturărească nu se poate desface de grosul poporului nostru, dacă nu voiește să ajungă o floare fără rădăcini, un vas fără cârmă, un chip înșelător, ca apa morților, care se pare că trăiește un minut, pentruca în al doilea să dispară fără nici o urmă.

»Așa au judecat înaintașii noștri, și cu gândul de a ajuta pe cei mai mulți, de a lumina pe cei lipsiți de învățătură, de a povățui pe cei rămași în întunerec, de a crea o cultură trainică națională, au înființat această însoțire culturală. Frații mai mari, mai iscusiți și mai cu dare de mână, s'au însoțit între dânșii, ca să vie în ajutorul celor mai mici, mai neajutorați și astfel cu toții împreună să sprijinească casa părintească și să susțină vaza familiei celei mari românești din această țară.

»De aceea Asociațiunea nici nu este o însoțire restrânsă a câtorva oameni cu aceleași îndeletniciri, ci este tovărășia tuturor acelora, cari poartă în inima lor dorul pentru înaintarea neamului românesc din această frumoasă patrie, iar adunările generale ale ei sunt serbări ale întregei obști românești, zile mari, scrise cu roșu pentru ori și care Român cu inima la loc.«

D-l Bârsan spune apoi, că adunările »Asociațiunei« sunt nu numai zile de bucurie, ci și zile de judecată, căci fiecare Român este dator la astfel de prilejuri să-și pună mâna pe inimă și să se întrebe serios, dacă și-a făcut pe deplin datoria față de frații săi de aceeași limbă și de același sânge. Așa numai vor fi aceste adunări niște serbări în adevăr înălțătoare și niște prilegiuri de reculegere și de îmbărbătare în nizuințele noastre spre lumină si spre progres.

D-l Bârsan își încheie vorbirea sa cu următoarele cuvinte ale nemuritorului dascăl român sălăjan Simeon Bărnuțiu, dela a cărui naștere s'au împlinit chiar acuma o sută de ani:

»Aceea ce este apa pentru pești, aerul pentru sburătoare și pentru toate viețuitoarele, ce este lumina pentru vedere, soarele pentru creșterea plantelor, vorba pentru cugetare, aceea e naționalitatea pentru oricare popor; într'ânsa ne-am născut, ea este mama noastră; de suntem bărbați, ea ne-a crescut; de suntem liberi, într'ânsa ne mișcăm; de suntem vii, într'ânsa trăim; de suntem supărați, ne alină durerea cu cântecele naționale; prin ea vorbim și astăzi cu părinții noștri, cari au trăit înainte de mii de ani. Naționalitatea e îndemnul cel mai puternic spre lucrare pentru fericirea genului omenesc. Pe care nu-l trage inima a lucra pentru a națiunei sale glorie și fericire, acela nu e decât un egoist pentru umanitate, pe care e păcat, că l'a decorat natura cu formă de om. Naționalitatea e libertatea noastră cea din urmă și limanul salutei noastre viitoare«.

*

Sfârșind d-l Bârsan între aplausele publicului numeros, »Asociațiunea« a fost salutată în cuvinte călduroase de Rev. d-n *Barbolovici* în numele despărțământului Șimleu, de protopopul *Vicaș* în numele Reuniunei Femeilor române din Sălagiu și de d-l V. *Oltean* în numele învățătorilor Sălăgeni. D-nul Dr. D. *Stoica*, însuflețitul membru al comitetului aranjator, a prezentat apoi o carte întocmită de d-sa și de d-l Ioan P. Lazar, care conține monografia Sălagiului.

S'au rezolvat apoi în cea mai bună ordine toate afacerile dela ordinea zilei. In aceeaşi zi s'a ținut banchetul, la care au participat 400 persoane, între cari numeroși țărani, iar după amiazi expoziția de lucruri și petrecerea poporală, la care au jucat mai multe părechi de țărani din comunele comitatului Sălagiu. Seara a fost teatru și concert.

Sâmbăta s'a ținut *a doua și tot-odată ultima ședință*, în care s'au primit rapoartele diferitelor comisiuni. S'au înscris ca membrii noi: 2 membrii pe viață, 25 membrii ordinari și câtiva ajutători, incassându-se suma de 812 cor.

Duminecă oaspeții, mulțumiți pe deplin de cele văzute și auzite, s'au îndreptat spre casele lor.

Revista politică.

Dumineca trecută s'a început șirul *adunărilor poporale*, puse în vedere de deputații naționaliști la conferința ținută zilele trecute în Arad. Inceputul l'a făcut Duminecă dep. Dr. T. *Mihali* la *Ileanda-Mare*, unde a fost primit cu mare însuflețire și dragoste de poporul românesc din acest ținut. In rezoluția votată la această adunare se cere *introducerea votului universal și secret*. Rezoluția declară, că păstrează toată încrederea în promisiunea monarchului și învită pe deputați să lupte cu energie în contra sistemului electoral plural al contelui Andrassy, unindu-se partidul naționalităților cu celelalte partide, cari cer de asemenea votul universal. Intrunirea a trimis Maj. Sale următoarea telegramă:

»Alegătorii și poporul român al Maj. Voastre din Ileanda-Mare își exprimă omagiul și devotamentul lor față de Maj. Voastră. Ei și-au ridicat cu admirație privirea lor spre Maj. Voastră ca spre inițiatorul votului universal, dela care toți cetățenii Ungariei desmoșteniți speră un viitor mai bun«.

Alaltăeri și-a ținut darea de seamă la *Beiuș*, deputatul cercului Dr. V. *Lucaciu*, La această adunare a luat parte deasemenea mult popor votând o rezoluțiune. în care cere neamânata întroducere a vo-

FOILETONUL »GAZ. TRANS.«

O preumblare în cimiteriu.

De lângă Ampoiu 30 Iulie 1908

S'a întâmplat ca Dumineca trecută să o petrec în fruntașa comună românească Șard. Ca creștin bun m'am dus și la biserică, mai vârtos că aflasem, cumcă se va servi și parastas pentru nu de mult reposatul scriitor și publicist român: Traian P. Pop, care-mi era și consăgean, la a cărui înmormântare însă nu putusem lua parte.

Biserica din Șard e o zidere frumoasă și spațioasă, și cuprinde mult popor, dară totuși — cum mi s'a spus — în sărbători mari nu încap toți creștinii români în ea, cât mare parte trebue să steie pe din afară pe la cele două uși și ferestri, ca de acolo să asculte divin și cântările liturgice pe care de comun le esecutează un cor bine instruit de mulți feciori, și fete.

Acum e la sate lucrul de câmp cel mai urgent, fiind timpul secerișului, deci mă așteptam că voiu afla puțini creștini în biserică. Am avut însă plăcuta surprindere, să aflu biserica plină de bărbați și femei, ficiori și fete, un semn înbucurător acesta, care dă dovadă viuă despre buna educațiune creștinească, de care se bucură poporul român de aici. Laudă se cuvine bunilor săi preoți, pe cari i-a avut și în spețial actualului preot Enea P. Bota cunoscut publicului românesc și ca scriitor în revistele noastre literare; el este un părinte bun al poporului, care atât depe amvon, cât și în viața privată nu încetează de a lumina poporul și ai da sfaturi bune. Pentru aceasta poporul îl iubește și îi urmează sfaturile lui părintești.

Eu unul sunt de părerea, ba am făcut și experința, că acolo unde ca și în Șard Dumineca și în sărbători biserica e ticsită de popor și comuna e goală, meritul în prima linia este al preotului, iară acolo unde Dumineca și în sărbători biserica e goală și cârciuma e plină de oameni, vina o poartă în prima linie preotul, care nu se interesează de educațiunea bună și creștinească a poporului încredințat păstorirei sale sufletești, ci numai de treburi private.

Liturgia s'a serbat cu toată pietatea, asemenea și parastasul. Ma surprins mulțimea de cântăreți, care unul după altul urma de a cânta vr'una din cântările mortuale. Cântăreți erau țărani. Am întrebat pe un vecin, care cântase »Acuma m'am odihit« că el unde a învățat a cânta, după ce el nu e de profesiune cantor. Mi a răspuns, că în Blaj, unde a absolvat șase clase gimnasiale. Mai târziu am aflat, că între țăranii din Șard se află mulți, cari au absolvat vre-o câteva clase gimnaziale.

După parastas la carele a asistat și familia răposatului Traian P., am eșit în cimiteriu, care e împrejurul bisericei, și la cerere fui condus la mormântul acestuia, carele întâi ca novelist și poet s'a ivit între români, apoi ca publicist, fiind mulți ani redactorul responsabil al »Gazetei Transilvaniei«. Ca atare pentru delict politic de două ori a suferit și închisoare de stat.

Uitându-mă peste cimiteriu, am văzut multe cruci frumoase pe la morminte și acelea mi-au revocat în minte o întâmplare dela anul 1869. Mersesem la Șomcuta mare, unde »Astra« și-a ținut atunci adunarea generală cu mare pompă. Districtul Chioarului era atunci municipalitate românească și cei dela cârmă, afară de comitele suprem, toți Români. In ziua primă a adunării fiind zi de sărbătoare, ca începutul sărbătorilor culturale s'a ținut în biserica greco-catolică serviciu divin, la care priceazna a cântat'o consilieriul dela tribunalul suprem ardelenesc: Iacob Bologa.

Eu mă așezasem în biserică lângă George Barițiu, atunci prim secretariu al »Asociațiunei« cu care eram bine cunoscut. La olaltă am eșit și din biserică, în a cărui jur se află cimiteriul. Barițiu zise către mine: »Vino să facem o preumblare prin cimiteriu, de multe ori și depre crucile dela morminte poate învăța omul ceva« — »Bucuros vin« i-am zis, și am pornit amândoi printre morminte, în cari se aflau foarte multe cruci frumoase, semne, că la umbra lor zac osămintele unor oameni mai de frunte. Mergem dela o cruce la alta, și aflăm în majoritate covârșitoare tot înscripțiuni în limba magiară, chiar și la membrii unor familii, cari treceau de fruntași ai Românilor.

Eșind din cimiteriu întrebai pe Barițiu: Nene George, ce păreri ai Dta despre cele văzute? Răspunsul fu: ei! n'am ce zice, căci despre negligeata educațiune românească a fruntașilor de aici vorbesc îndestul petrile din cimiteriu.

Aducându-mi de acestea aminte, îmi zisei, haid să fac o preumblare prin cimiteriul din Șard, ca să văd, ce vorbesc aici petrile.

Am plecat și mă opresc mai întâi la crucea unui mormânt, a cărui epitafiu începe așa: Credinciosului națiunei, servitoriului bisericei. și amicului școalei: preotului Nicolae Papu etc. Informându-mă, am aflat că acest preot, care a murit la 1890, a

tului universal secret. Eri a ţinut deputatul Lucaciu câte o adunare în comunele Curăţele şi Budureasa (cercul Beiuşului). Tot d-sa va ţinea adunări poporale mâne în 14 în B.-Lazuri, Didişeni şi Lunca, în 15 în Vaşcău, în 16 în Poiana şi Criscior, în 17 în Câmpenii de jos şi în Rieni, în 18 în Bunteşdi şi Gurani şi în 19 August în Meziad şi Căbeşti. Programele amănunţite ale adunărilor poporale, ce se vor ţinea în celelalte cercuri, se vor publica zilele acestea.

Deputaţii *naţionalişti slovaci* de asemenea au convocat adunări poporale. Pe ziua de 30 August sunt convocate adunări în cercurile lor de deputaţii Szkicsak şi Blaho, iar pe ziua de 6 Sept. n. de deputaţii Ivanca, Hodza şi Kollar.

*

Proiectului de reformă electorală, sistem *Andrassy*, preamărit şi cădelniţat, nu cu tămâie ci cu usturoiul presei jidano-maghiare, i s'a refuzat — se zice — de către Monarch prealabila aprobare pentru a treia oară. Domnitorul, şi al celor 11 milioane de Nemaghiari din Ungaria, n'a putut să aproabe un proiect însufleţit de cele mai şoviniste şi vinovate intenţiuni.

Părintele său vitreg, boierul mândru Andrassy, pentru ca să ni-l croiască după pofta inimei sale, a hoinărit prin tot apusul Europei, şi a cules de pe acolo în călătoria lui »de studii«, tot ce a putut găsi mai slut în sistemele electorale. Astfel, ultima ediţie a proiectului. — care odată cu *»drepturi politice largi«*, oferea şi cătuşele pentru Naţionalităţi — are ceva belgian — auzi, Belgia! — în *pluralitatea voturilor* (adecă cu dispoziţie ca unii să aibă şi două şi trei voturi) mai are şi ceva englezesc cerând dela toţi *cunoştinţa limbii maghiare.*

Foile vestesc acuma, că ministru-preşedinte *Wekerle* a fost la Ischl, unde petrece peste vară Monarchul şi i-a raportat despre acest proiect, pe care l'a primit conziliul de miniştrii ungureşti. Majestatea Sa a declarat, că nu'l poate primi, deoarece s'a depărtat prea mult de bazele, pe cari fostul ministru Kristoffy aşezase primul proiect pentru întroducerea votului universal, primit de coroană în principiu.

In urma acestui refuz se zice, că ministeriul de azi va demisiona şi că atunci va fi însărcinat Fr. Kossuth cu formarea noului cabinet curat independist etc. Ori cum ar fi, la toamnă se va deslănţui o luptă mare pentru votul universal, care ne va da nouă Românilor prilejul de a dovedi, că dinaintea luptei nu ne dăm în lături, cum nu s'au dat în lături nici părinţii noştri şi va fi poate prilegiu de deşteptare şi a masselor maghiare, cari încă tot mai lasă să fie ademenite de minciunile pressei jidano-maghiare.

S'au înşelat şi se înşală aceia, cari mai cred că noi trebue să ne bucurăm şi atunci când ni-se aruncă numai o particică din drepturile noastre de cetăţeni. Noi trebue să pretindem ca cetăţeni *toate drepturile neştirbite*, alăturea cu Maghiarii. Vremurile nu mai pot ierta lipsirea mai multor popoare de milioane, de drepturile lor cele mai elementare. Asta este aşa, pentru că *aşa o simţim noi, milioanele, şi aşa o simte lumea întreagă*, iar lucrurile trebue să-şi schimbe rostul lor după cugetul celor mulţi, iar nu după gândul viclean al câtorva.

*

In anul acesta, ca nici când, au avut loc *întâlniri între diferitele capete încoronate* ale ţărilor europene. După întâlnirea regelui Eduard cu Ţarul Rusiei şi cu preşedintele republicei franceze, şi-a dat întâlnire alaltăeri la Kronberg regele Angliei cu împăratul Wilhelm, *iar eri regele Angliei a fost oaspele Maj. Sale Monarchului nostru la Ischl.*

Deşi nu se poate şti cu siguranţă ce s'a petrecut la intrevederile aceste recente, în cercurile diplomatice se dă mare importanţă îndeosebi visitei regelui Eduard la Ischl. In consfătuirile, cari au avut loc, se zice, că s'a discutat situaţia marilor puteri europene în legătură cu transformarea Turciei în stat constituţional. Se crede, că ambii monarchi s'au unit în păreri, că actuala situaţie nu mai este potrivită pentru continuarea acţiunei reformelor în Macedonia.

Din România.

Bucureşti 27 Iulie 1908.

Cu toate că şcolile s'au închis şi cea mai mare parte din fruntaşii vieţii publice s'au retras, dacă nu la vre-o vestită staţiune climaterică din străinătatea atât de iubită de bogaţii din Regat, măcar pe Valea Prahovei sau în vre-un sat de munte, s'au găsit totuşi oameni de inimă, cari s'au gândit la sufletul acelor cari, deşi au muncit destul în cursul anului, mai vreau încă.

Ministerul de instrucţiune publică şi-a organizat cursurile sale oficiale la Iaşi. D-l Tzigara-Samurcaş şi-a terminat acum cursul său asupra artei româneşti şi importanţei istorice a mânăstirilor noastre, curs pe care îl va încheia printr'o escursie la mânăstirile Curtea de Argeş, Horez, Tismana şi Cozia.

*

Pe de altă parte d-l Iorga, care la Paşti a organizat o frumoasă expoziţie pentru Bucovineni, la Iaşi, s'a îngrijit să organiseze pentru vară la localitatea frumoasă şi sănătoasă a Vălenilor cursuri de tot felul pentru Românii de pretutindeni. La Văleni se ţin de un număr de profesori, dintre cei mai aleşi, conferenţe din toate studiile; până şi din stenografie.

Pe lângă conferenţele atât de gustate de un public destul de număros, conducătorii cursurilor au organizat şi organizează, în orăşelul curat românesc de pe valea Teleajănului, serbări cu caracter naţional.

Şi cu atât trebue să fie mai mult cu gândul şi inima acolo acei cari puteau lua şi n'au luat parte, cu cât aceste cursuri au luat naştere din osteneala acelor, cari n'au alte comori decât cele ale sufletului lor.

*

Cei cari n'au putut părăsi Bucureştii, n'au avat până acuma să îndure aşa de mult din pricina obicinuitelor călduri de vară cari se pare că în anul acesta s'au răsbunat în luna Maiu.

Ploaia abundentă din săptămânile trecute l'a făcut pe Iulie suportabil pentru bucureşteni şi nesuferit pentru acei, cari au plecat în viligiatură ca să stea închişi.

Peste câteva săptămâni, rânduri-rânduri, se vor înapoia în Capitală, întăriţi pentru muncă, acei cari, după un an de activitate, au drept la repaus, precum şi acei cari au să-şi urmeze viaţa nefolositoare lor şi semenilor. *M.*

Adunarea societăţii pentru fond de teatru român la Oraviţa.

Convocare.

»Societatea pentru fond de teatru român« îşi va ţinea *adunarea sa generală în Oraviţa, în zilele de 15 (28) şi 16 (29) August 1908.*

Invităm la această adunare generală pe toţi membrii fundatori, pe viaţă, ordinari şi ajutători ai societăţii, precum şi pe toţi binevoitorii ei şi sprijinitorii culturii româneşti.

Braşov, din şedinţa comitetului ţinută la 19 Iulie st. v. (1 August st. n.) 1908.

Virgil Oniţiu m. p., vicepreşedinte. *Dr. Iosif Blaga* m. p., secretar.

Programa:

I. Ziua primă: Vineri, în 15/28 August 1908. 1. Deschiderea adunărei generale. 2. Alegerea a doi notari pentru şedinţele adunării. 3. Prezentarea raportului general al comitetului asupra lucrării sale dela adunarea generală din urmă, precum şi a rapoartelor de cassă. 4. Alegerea unei comisuni de 5 membri, pentru cenzurarea raportului general al comitetului. 5. Alegerea unei comisiuni de 5 membri, pentru cenzurarea rapoartelor de cassă şi a socotelilor. 6 Alegerea unei comisiuni de 5 membri, cari, în înţelesul §-lui 5 din statutele societăţii, vor înscrie membrii noi fundatori, pe viaţă, ordinari şi ajutători. 7. Cetirea conferenţelor corăspunzătoare scopului societăţii, anunţate preşedintelui. 8 Inchiderea şedinţei.

II. Ziua a doua: Sâmbătă, în 16/29 August 1908. 1. Deschiderea şedinţei la oarele 10 a. m. 2. *Alegerea preşedintelui Societăţii.* 3. Cetirea procesului verbal al şedinţei precedente şi verificarea lui. 4. Raportul comisiunei pentru înscrierea de membrii noi. 5. Raportul comisiunei însărcinate cu cenzurarea raportului cassierului. 6. Raportul comisiunei însărcinate cu cenzurarea raportului general al comitetului. 7. Determinarea locului, unde se va ţinea adunarea generală pentru anul 1909. 8. Alegerea unei comisiuni de 3 membri pentru verificarea procesului verbal din şedinţa a II a. 9. Inchiderea adunării.

STIRILE ZILEI.

— 31 Iulie v.

Adunarea fondului de teatru roman la Oraviţa. Din Oraviţa ni se scriu următoarele: Serbările societăţii pentru fond de teatru român promit a fi cele mai splendide. Punctul culminant de atracţie însă va fi concertul şi reprezentaţiunea teatrală din 29 August n., Sâmbătă seara, pentru a căror reuşită s'au angajat artiştii şi cântăreţii noştri cei mai buni. Petrecerea de dans, ce urmează după concert, va fi locul de întâlnire pentru perechile tinere doritoare de dans. Publicul românesc e invitat la aceasta în frumuseţa ei rară petrecere. Secţiunea de concert şi teatru: *Dr. Mihai Gropşian*, preşedinte, *Dr. Nicolae Hubian*, notar.

Să nădăjduim. Sub titlul acesta »Românul din America« scrie următoarele: Preşedintele corporaţiunii fabricelor de oţel, sosind din Europa, a convocat la New-York pe toţi intendenţii fabricelor de oţel, din America, la sfat. El spune în convocător, că e vorba să pornească lucrurile cu toată puterea. Acum lucrează în ele c'am 60 de procente, dintre lucrătorii de altă dată. Cele 40 de procente, cari stau fără lucru, sunt tot străini, adecă şi noi românii. Deci dacă se va hotărâ bine, atunci în cel mai scurt timp vom fi trecuţi peste criză, de oarece după fabricile de oţel vor începe să lucreze şi celelalte, toate. Am dori ca în numărul viitor să vă putem aduce vestea cea bună şi de mult dorită.

»Pocăiţii la Zărneşti«. — Ni-se scrie: Până acum am avut numai 2 biserici în comuna Zărneşti de o singură credinţă şi confesiune gr. or. In anul acesta s'a zidit însă şi o biserică luterană, care în curând va fi predată destinaţiunei, iar în anul viitor îşi vor ridica creştinii romano-catolici un altar al Domnului. Dar ceea-ce n'am sperat, este apariţia sectei »pocăiţilor« în mijlocul poporului nostru. Cu concesiune dela autorităţile politice această sectă şi-a făcut intrarea Duminecă în 9 August n. S'au adunat în casa unui ţăran (Buzea) un mare număr de femei şi vre-o câţiva bărbaţi, unde 2 dame străine, cum se spune dela Bucureşti, au ţinut vorbiri sfăşietoare de inimi, cari au stors multe lacrimi. Asta a fost introducerea în credinţa »pocăiţilor«. Continuarea va urma şi iniţiatorii sunt veseli, că la Zărneşti au aflat un teren priincios nizuinţelor lor. Aşa să fie oare? Noi credem că zidurile bisericei gr. or. din Zărneşti reclamă întărire neîntârziată. — *Mai mulţi.*

Din Orşova ni-se scrie cu data de 10 August. Eri, Duminecă, în 9 c. st. n. pe la 11 oare a. m. s'a descărcat asupra orăşelului nostru Orşova o tempestate însoţită de fulgere şi tunete, pe aci de mulţi ani ne mai pomenite. O mamă văduvă în etate abia 36 ani a căzut jertfa fulgerului în urma căreia plâng cinci orfani minoreni. Alte pagube nu s'a întâmplat.

Roada grâului în America. După datele statistice ale ministrului de agricultură din Washington, se vede, că roada grâului în Statele-Unite va fi în anul acesta foarte bogată. Cu 1.000.000.000 (un miliard) de buşele va fi anul acesta mai mult ca anul trecut. Va fi o bogăţie cum n'au mai văzut nici odată Americanii.

Pentru »orfanul cel mic« din Braşovul-vechiu, domnul S. Pavelea, învăţ. în Runc a dăruit 2 coroane. — Ii exprimăm mulţumite.

Sângeroasă luptă între Ruşi şi Japonezi. Se comunică din Camciatca că acolo a fost confiscat de ruşi vasul japonez »Mijemaru« pentru că a pescuit foce, deşi lucrul acesta este interzis. Au fost arestaţi 36 de marinari, cari au fost trimişi la Vladivostok. Aici japonezii au refuzat să treacă prin mijlocul străzei, cerând să meargă pe trotuar. Refuzându-li-se aceasta, ei au atacat atunci escorta. S'a început o luptă sângeroasă, care s'a sfârşit cu rănirea gravă a 11 soldaţi ruşi şi cu uciderea a câtorva dintre japonezi. Cu multă greutate autorităţile au putut restabili liniştea. Prisonerii japonezi au fost trimişi imediat înaintea unui consiliu de războiu, care a condamnat pe 8 din ei la moarte. In Japonia ştirea aceasta a fost primită cu linişte, ceea-ce dovedeşte, că relaţiunile ruso-japoneze sunt bune. S'au început tratative pentru a se lichida sechestrarea vasului japonez.

---

păstorit mai mult de 50 de ani în această parochie. E de naştere din Şard, tatăl său încă a fost preot. El era dintre preoţii cei mai luminaţi ai bisericei gr. catolice, căci absolvase gimnasiul catolic din Alba Iulia, când şi-a ales cariera preoţească. Acest preot a înfiinţat şcoala din Şard încă în 1850, când după mult umblet şi rugări, ia succes a cumpăra din contribuiri şi venite bisericeşti, pe seama bisericii un edificiu erarial, care înainte de 1848 servia de locuinţă capitanului de şvolegeri, cari staţionau pe atunci în Şard, unde aveau şi patru grajduri pentru cai. El a înfiinţat pentru a putea susţinea şcoala două magazine a şcoalei, unul de bucate, şi unul de vin, culegând bucatele, şi vinul dela poporeni, cari bucuros au contribuit fie care după puterea lui. Aceste magazine nu numai că au adus venit şcoalei, dară au ajutat şi ajută şi în present poporenii când au lipsă de bucate, căpătând de acolo bucate în împrumut, pe cari tare bucuros îl întorc înmulţit cu camătă tot în naturalii. Acest preot a făcut apoi şi-o fundaţiune pentru şcoală, lăsând o viie pentru fondul şcolar şi 100 fl. din a căror interese, să se cumpere recvuisite de învăţământ pentru copii săraci. Dela înfiinţarea ei această şcoală a fost lumina poporului din Şard, la zidirea vechie s'a mai adaus nu de mult o aripă, îşi capătă în ea instrucţiune la 150 de copii, dela un învăţător şi o învăţătoreasă. Din generaţiunea de sub 40 ani şi mai bine mai toţi şciu ceti şi scrie; la şcoală este şi o bibliotecă poporală, care în timpul iernei e foarte folosită de popor. Am aflat, că chiar în popor se află mulţi, cari ţin reviste politice literare şi economice, pe cari le şi cetesc în grupuri pe la porţi Dumineca. Şardul a avut şi înainte de 1848 un fel de şcoală românească, pe carea în lipsa unui local o ţinea cantorul Vasile Raţiu numit Sciopul în şura sa. Copii şedeau pe tălpile şurei, pe ruda carului, pe câte o peatră ori unde apucau. Cantorul avea un scaun, de pe care ca de pe un tron învăţa pe copii buchile din evlavioasa bucoavnă. In astă şcoală şi-a început studiile şi Iosif Popu, actualul jude dela curia regească.

Preotul Nicolae nu s'a îngrijit numai de educaţiunea pruncilor săi, dinte cari unul este numitul jude dela curia regească în Budapesta, iară unul cu numele Ioan — teolog absolut şi fost notariu de cerc tot în Şard însă reposat îngropat tot în acest cimiteriu, rămânând după dânsul un fecior cu numele Victor, acum dr. în drepturi — candidat de advocat — ci a îndemnat pe toţi părinţii cari aveau ceva dare de mână ca să-şi trimită copii la şcoală în gimnaziul rom. cath. din Alba Iulia ori Blaj şi să le ducă şi ei cu desagii mâncarea la şcoală, după-cum a făcut'o şi el cu ai săi. Mulţi i-au urmat sfatul şi resultatul cultural a fost foarte înbucurător.

Păşind mai departe, mă opresc la mormântul preotului: Simion Popu, începătorul din nou a unirei cu Roma în Şard. Fiul său Simeon Popu Mateiu e canonic metropolitan în Blaj. O persoană foarte respectabilă, căruia au de ai mulţămi Şerdenii, că au astăzi la şcoala lor două puteri didactice, dând din al său pentru salarizarea învăţătoarei anual 400 coroane, Membrul academiei române: Bianu este fiul unei surori a numitului canonic.

Mai fac vr'o câţiva paşi şi mă opresc la mormântul preotului Vasilie Popu Păcurariu, care înpreună cu cumnatul său Moisa Popu, tatăl preotului Nicolae, a cărui mormânt încă este aceai: au fost preoţi încă inainte de unirea săvârşită la anul 1837, trecând apoi şi ei la unire. Vasile Popp Păcurariu, a avut un fecior cu numele Ioan, popă romano-catolic, multă vreme pleban în Năsăud, apoi directorul gimnasiului rom. cath. din Alba Iulia, iară în urmă spiritual la penitenciariul din Gherla, unde a răposat. Un alt fecior ia fost dr. Stefan Popp, fizic districtual în Năsăud, mai in urmă fizic comitatens in Făgăraş, unde a şi murit. Mai are un fecior Ilie, cantor la biserica din Şard.

Am dat apoi de mormântul ţăranului Chirilă Dumitrean, a cărui fecior Dr. Augustin Dumitrean e medic de poliţie în Budapesta, care are trei feciori, doi doctori unul în drept şi altul în medicină iară unul pe calea doctoratului în medicină. Are un frate în Şard învăţătoriu în pensiune şi comerciant, a cărui fecior e preot gr. cat. în Cricău.

Am dat apoi iară de mormântul unui preot: Ghedeon Radeşiu de Berivoiul mare, Ginerele preotului Nicolae, căruia ia urmat în parochie feciorul său Virgiliu; e candidat de advocat.

Am sosit la mormântul lui Nicolae Pop Bota de Alba Iulia fost advocat şi proprietariu, tatăl actualului preot Enea Pop Bota, şi alui Aureliu Pop Bota, distinsul profesor de pedagogie în Blaj, reposat acolo. Nicolae a avut un frate mai mic: Iosif, care a răposat la 1862 ca ascultător de drepturi, el este aici îngropat. Apoi un frate mai mare Ioan, cunoscut la Abrud, unde a servit mult timp ca funcţionar de stat sub numele: Creştinul, — şi el a fost advocat censurat; a murit în Alba Iulia, testându-şi averea inmobilă din Şard bisericei de aici şi făcând şi o fundaţiune în bani pentu stipendii.

Inteligenţa română din jurul Gherlei învită la petrecegea de vară ce se va aranja în comuna Nicula în 28 August st. n. 1908, în casele d-lui jude comunal. Patroni: Ioan Hossu şi Gavril Cupşa, mari proprietari. Membrii în comitet: Ilariu Boroş, profesor, preşedinte, Dr. Iosif Boca, advocat, vicepreşedinte, Const. Mărginean, preot, vicepreşedinte, Iosif Istrate, învăţător, controlor, Michail Boca, com., cassar, Vasile Cosma, cantor, secretar. Preţul de intrare: de persoană 1,20 f., de familie de 1 persoană 1 cor. Venitul curat e destinat spre înfiinţarea unei biblioteci poporale în Nicula. Inceputul la 7 oare sara. Membrii aranjatori: Tinerimea studioasă din loc şi jur.

Tinerimea română din Mercurea învită la petrecerea de vară, ce se va aranja Dumineca în 9 August st. n. în sala hotelului »Trei Arabi«. Preţul de intrare: de persoană 1 cor., de familie 2 cor. Venitul curat e destinat pentru scopuri filantropice.

Nouile legi din Turcia. Guvernul turc lucrează cu zel la pregătirea noilor proecte de legi pentru a le putea prezenta parlamentului cât mai curând posibil. Reprezentanţii diplomatici ai Turciei în străinătate au trimis guvernului lor textele de legi străine, după al căror model vor fi lucrate şi legile turceşti.

Un învăţător român pensionat, cu purtare morală exemplară, care a fost aplicat ca secretar şi membru în direcţiune la o bancă din provinţă timp de 18 ani, posede limba maghiară perfect şi cea germană binişor — voieşte a se aşeza într'un oraş cu şcoale medii, ca să'şi poată creşte copii; deci caută aplicaţiune la vre-o bancă ca secretar, practicant, enonom, ori alt post cu pretenziuni modeste. Dispune şi de garanţă hipotecară. Informaţiuni dă administraţia acestui ziar.

Spirtul de vin (Franzbrantwein). Cetim în gazetele din Budapesta, că ministru de interne a interzis vânzarea tuturor soiurilor de spirt de vin, cari conţin afară de sare şi rachiu, încă alte spirtuoase şi totuşi să vând sub numirea de spirt de vin. Ordinaţiunea s'a executat de primul phisic, ordonând magistratul primarilor a interzice fabricarea şi vânzarea spirtului oprit şi de-a nimici proviziunea. Este de recomandat, că neguţătorii să se conformeze acestei ordinaţiuni, ca să evite neplăcerile eventuale ce ar urma din vânzarea spirtului de vin oprit.

Convocare.

»*Reuniunea femeilor din Bucium-şasa*« invită pe toţii membrii şi binevoitori săi la *a VIII-a adunare generală ordinară*, ce se va ţinea la *23 August* n. a. c. oarele 3 d. am. în şcoala poporală gr. cat. din loc cu următoarea ordine de zi:

1. Deschiderea adunăriii prin presidenta reuniunii. 2. Raportul comitetului reuniuniii asupra lucrărilor anului espirat şi darea absolutorului. 3. Presentarea raţiociniului de pe anul trecut şi a proiectului de budget pe anul viitor şi alegerea unei comisiuni de 3. membri pentru censurarea lor. 4. Alegerea unei comisiuni de 2 membri pentru înscrierea membrilor noi şi încassarea taxelor. 5. Rapoartele comisiunilor de sub 3 şi 4. 6. Raportul bibliotecarului şi darea absolutorului. 7. Propuneri în cadrul statutelor. 8 Alegerea unei comisiuni de 3 membri pentru verificarea protocolului adunării generale. 9. Inchiderea adunării.

Din şedinţa comitetului »Reuniunea femeilor din Bucium-şasa«, ţinută în 6 August 1908.

Maria David, vice-presidentă. *Ioan Agârbicean,* secretar.

„Stenografia poporală."

Discuţia unei cestiuni, care se impune zi de zi cu însistenţa trebuinţelor inexorabile, nu suprinde pe nimeni.

Şi tocmai stenografia noastră românească este o chestie culturală, care cu toate acestia în mod natural practisează principiul: *Faptele sunt mai elocvente decât ori-ce Demosthenes.*

Căci la tot cazul nimic mai îmbucurător decât faptul înregistrat în coloanele iubilantei noastre septuagenare, că în anul acesta s'a ţinut la liceul nostru din Braşov primul concurs de stenografie românească cu elevii institutului.

De asemenea e cunoscut faptul, că în România, paralel cu introducerea succesivă a stenografiei în licee, şcoale reale şi comerciale, întrebuinţarea ei în cameră şi senat, se desvoltă pe încetul şi literatura noastră stenografică.

Ce urmează de aici? *Intre altele* urmează, că zace în natura stenografică, care nu reflectează la soartea proiectelor şi conbinaţiilor de sisteme efemere, ca praxa să precedeze şi să prevaleze teoriei şi discuţiei.

Ulterior se iveşte mulţimea întrebărilor, chestiilor de însemnătate principiară sau practică, a căror clarificare favorizează perfecţionarea sistemului şi urgează răspândirea lui.

Aici e bine să nu trecem cu vederea, că istoria noastră culturală, nepreocupată şi împarţială nu se va sfii să recunoască, că noi Românii în materia stenografică păşim astăzi încă tot pe prima treaptă a începutului.

Şi tocmai de aceea ventilarea chestiilor de stenografie nu poate fi astăzi pentru noi nici inoportună, nici deplasată, nici nefolositoare.

* * *

Ce e stenografia şi care este scopul ei?

S'ar crede, că ce priveşte fiinţa, ţinta şi predestinarea stenografiei, cel puţin a stenografiei moderne şi cel puţin în cercurile interesate domneşte deja de mult deplină concordanţă.

La prima vedere însă te surprinde faptul, că părerile despre adevăratul scop al stenografiei moderne nu sunt deplin clarificate nici chiar între stenografi şi nici între cei ce se numesc pe sine astfel, neluând seama la publicul absolut neorientat.

La întrebarea, ce e stenografia, din o sută de răspunsuri nouăzeci şi nouă vor suna astfel:

Stenografia este arta de a scrie tot atât de repede ca şi cum se vorbeşte.

Şi totuşi definiţia aceasta e nepotrivită, căci de-abia cuprinde o parte din problemele, în serviciul cărora s'a angajat stenografia modernă.

De sigur, că stenografia tuturor timpurilor şi ţărilor are să-şi mulţămească naşterea sa în prima linie necesităţii de a se fixa cu iuţeală maximală cuvântul rostit. Şi tocmai stenografia modernă este aceea, care îşi serbează şi astăzi triumful său de câteori e vorba să eterniseze *stante pede* desbaterile şi discursurile parlamentare; negreşit se pretinde şi astăzi dela un stenograf adevărat, să fie capabil ca la ocazie să poată scrie *ad verbum* o conferenţă, un discurs, un toast etc. care nu e extraordinar de greu.

Insă notarea instantanee a discursurilor nu poate fi unicul şi nici cel mai nobil scop al strenografiei moderne, căci ast-fel nici n'ar avea interes decât pentru cei câţi-va *stenografi de profesie*, cari îşi practisează *arta lor secretă* în şedinţele parlamentare.

Stenografia însă vrea să fie cu mult mai mult decât un simplu registru de vorbiri; în perfecţia sa modernă stenografia, păstrându-şi practisabilitatea sa la *scrierea — fulger* a discursurilor şi desbaterilor, vrea să fie în prima linie o metodă simplă, scurtă, uşoară, fidelă, care să uşureze povara nemărginită de scris, sub al cărei jug geme încă şi astăzi omenimea modernă.

Pe scurt: stenografia modernă voeşte să fie un grad superior de perfecţie a scrierii, voeşte să înlocuiască pretutindeni scrierea obicinuită, unde numai e de lipsă şi se permite.

Cel-ce are mult de scris: elevul şi studentul, savantul şi scriitorul, comerciantul şi comptabilul şi alţii, toţi află în stenografia modernă un instrument, cu ajutorul căruia se realisează la scriere maximul de economie posibilă în spaţiul, timpul şi forţa aplicată. Acesta e scopul stenografiei moderne.

Că exclusivismul şi veleităţile dintre aderenţii diferitelor sisteme stenografice au dat ca resultantă şi crearea noţiunei de *utopia stenografiei poporale* înţelegând sub aceasta tocmai persiflarea celui mai nobil scop al stenografiei, e foarte esplicabil.

In realitate, ori-cine a avut ocazia să simtă şi să cunoască avantajele, ce le oferă întrebuinţarea stenografiei, va regreta că majoritatea omenimei scriitoare e condamnată încă să se chinuiască cu scrisoarea greoaie obicinuită.

Inceputurile însă ne îndreptăţesc la speranţa, că nu noi Românii vom fi ultimii, cari vom dovedi, că stenografia poporală nu e utopie, ci un bun comun al tuturora.

»*Stil*«

Mulţămită publică.

La petrecerea de vară aranjată de Reuniunea femeilor de religiunea gr. cat. şi gr. or. din comitatul Târnavei-mici (Kis-Küküllő) în Diciosânmărtin la 12 Iuliu n. 1908, în favorul fondului ei, au binevoit a trimite oferte şi a contribui peste taxa de intrare următorii generoşi domni şi mult stimatele doamne:

Ioan Radeş D. S. Martin 18 cor., Aneta Zehan n. Popp D. S. Martin 10 cor., Moisă Birtolon Lăscud 10 cor., Dr. Victor Szmigelski Blaj 8 cor., Octavian Szmigelski Sibiiu 6 cor., Vasile Szmigelski Sâncel 6 cor., Galacteon Şăgău Cuieşd 6 cor., Elena Simon Pănade 5 cor., Emil Popp Bobohalma 5 cor., Simion Ciuchina D. S. Martin 5 cor., Dănilă Muntean M. Ludoş 4 cor., Quintiliu Viciu Blaj 3 cor., Dănilă Boilă comersant D. S. Martin 3 cor., Demeteriu Truţa Reghin 3 cor., Petru Şogan Cerchidul-mare 2 cor. 50 fil., Teodor Vancea D. S. Martin 2 cor., Dr. Victor Păcală Sibiiu 2 cor., Juliu Jurca Răvăşel 2 cor., Alesandru Moldovan Chirileu 2 cor., Laurenţiu Pascu D. S. Martin 1 cor. 50 fil., Emil Breda Dlag 1 cor., Emanoil Pop Şomoştelnic 1 cor.. Nicolae Berghian Dlaş 1 cor., Victor Maior D. S. Martin 1 cor., Emil Almaşan Boziaş 1 cor., Ioan Macaveiu D S. Martin 1 cor, Valer Opriş Blaj 1 cor., Vasile Suciu Căpuşul de Câmpie 1 cor., Nicolau Platon Şomfalău 1 cor., Ioan Şara Reghin 1 cor., Simion Căluţiu D. S. Martin 1 cor., Boer Gábor D. S. Martin 1 cor., Ioan Moldovan Bobohalma 1 cor., Szatmári Dezső D. S. Martin 1 cor., Ioan Coman D. S. Martin 1 cor., Vasile Pop Cuştelnic 1 cor., şi Petru Nirăştean Fernut 3 cor. *Intratele* totale au fost 312 cor. *Eşitele* 155 cor. 56. fil. *Venitul curat* a fost de 156 cor. 44 fil., cari sau adaus la fondul Reuniunii.

In numele comitetului aranjator, subscrişii exprimă şi pe aceasta cale cele mai călduroase mulţămite tuturor sprijinitorilor şi mai ales marinimoşilor contribuenţi înşiraţi mai sus, precum şi acelora, cari au binevoit a participă la petrecere.

Diciosânmartin la 17 Iuliu n. 1908.

Pentru comitetul aranjator:

Văd. Aneta Zehan n. Popp prezidentă. *Maria Calutiu* casiera.

Laurenţiu Pascu secretar.

Două vieţi.

Era într'o Sâmbătă seară. La una din mesele din cârciuma lui jupân Iţick, din mijlocul satului şedeau trei ţărani, »la câte un păhăruţ.« Dar ei, din păhăruţe au făcut chiluţe! Ceasul bătuse miezul nopţii de mult, iar ei, tot acolo se aflau! Tăria basamacului, îi ameţi în toată puterea, cuvântului, făcându-i din oameni neoameni! In deosebi, cel mai tânăr, Grigore, era peste măsură de beat. Ochii îi erau înpănjiniţi şi duşi tocmai în fundul capului.

Din când în când, tot mai ducea paharul la gură, şi'l gâlgăia pe tot, în silă, lăsând să i-se prelingă basamac pe colţul gurii, şi pe urmă, cu greutate, ca şi când ar fi fost paralitic ridica mâna, şi cu dosul palmei şi'l ştergea. Doamne, cum de rabzi să veţuiască aşa fiinţe, cari fac de râs speţia omului.

Mai la urmă, Vasile al Tincăi, unul dintre meseni, abia înlănţind cuvintele, zise:

— Măi fraţilor, măi! Eu plătesc tot ceea ce s'a comandat şi băut aici, dacă vr'unul dintre voi, se duce să'mi aducă un cap de mort, din pivniţa bisericei, unde se ţin oasele!

Ioan al Ileonei ameţit de vorbele lui mai mult ca de basamac, zise:

— Eu am să mă duc!

— Şi eu îmi ţin prinsoarea! Şi în momentul acela scoase de sub chimir, punga.

— Uite, măi Ioane! Să nu crezi că n'am cu ce plăti! Vezi-o! Ii plină. Am vândut vaca, iar acum de pe pelea ei, pot bea o săptămână.

Ochii Jidanului, la vederea pungei, se aprinseră.

— Mai aduc rachiu? Badi Vasili!

— Adă, adă, jupân Iţică, adă până plouă! Slavă Domnului am de unde plăti!

Sosesc la mormântul unui ţăran: Anghel Popp Păcurariu fecior a parohului Vasile. Fiul acestui: Corneliu a fost mulţi ani redactorul »Tribunei« din Sibiiu, însă după ce a suferit pentru delict politic un an de zile închisoare de stat, a trecut în România, unde a ajuns revizor de şcoale şi a murit în Bucureşti într'un sanatoriu, sdruncindu-şi şi el sănătatea, ca şi colegul său Traian, care în urma unei munci asemenea încordate, ajunse într'o stare încât a fost internat în casa de sănătate din Sibiiu, unde a şi murit, acolo unde a murit şi distinsul istoric şi politician român Dr. Ilarian Papiu. Anghel Popp Păcurariu mai are un fecior cu numele Ioan fost profesor gimnasial în Blaj, actualul preot din Tiuri, care încă a suferit închisoare de stat pentru delict politic.

Am dat apoi de mormântul unu ţăran; Ioan Radu. El a avut un fecior cu numele Sebastian Radu doctor în filosofie fost profesor gimnimnazial şi conţionator în Blaj, în urmă protopop in Uioara Murăşului unde a şi murit.

Am sosit apoi la mormântul lui Moisă Pop, fost cantor. El e fiul lui Todor Pop fratele preotului Moisă. Mormintele lui Todor şi a fiului său Moisă sunt lângă olaltă. Frate îi este Petru Pop jude regesc la tribunal în Braşov, zelosul preşedinte a reuniunei meserieşilor români de acolo iară fiu i-a fost Traian Pop, despre carele am vorbit mai sus. Un fiu al său este şi el cantor în Şard.

Conducătoriul meu mi-a mai arătat vr'o câteva morminte de ţărani, ai căror fii au ajuns notari comunali, învăţători pe la scoalele de stat, sergenţi la miliţie, unul contabil la un oficiu militariu de furaj, şi unul amploiat la căile ferate române. Din Şard au eşit şi vr'o 35 meserieşi buni români.

Cu atâta inteligenţă de frunte eşită din şirul său aşa cred că nici o comună rurală românească dela noi nu se poate lăuda.

Cred că e superflu a observa, cumcă toate înscripţiunile de pe crucile din cimiteriul văzut, sunt în limba românească.

Onoare şi stimă vouă Şerdenilor!

Un călătoriu.

Amintiri din Ardeal.

Un duel sui generis.

Trăim în era duelurilor. Zilnic gazetele ne aduc veşti despre provocări la duel şi de multe ori pentru lucruri neînsemnate; atât de dese au devenit duelurile în cât autorităţile s'au văzut constrînse a lua toate măsurile posibile pentru a le opri.

'Mi aduc aminte de pe timpul când mă aflam ca elev la liceul din Blaj, acum 25 de ani, şi pe timpul acela erau dueluri şi încă chiar printre elevii din liceu. Consecinţele duelurilor le simţea totdeauna punga la noi, că noi aveam duelul nostru special, nu cu spada, nici cu pistolul, duelul nostru era un duel curat american inventat de noi.

Luam două nuci, pe una o văpsiam negru cu cerneală, iar pe cealaltă o lăsam aşa cum ne-a dat'o Dumnezeu. — Aceste nuci le puneam în câte o cutie pătrată de mucava şi le prevedeam cu sigilul comitetului superior, care se compunea din opt elevi, patru din clasa a VII-a şi patru din clasa a opta liceală, aleşi pe timp de două luni.

Dacă se întâmpla vreo provocare la duel şi nu se putea evita cu nici un chip eşirea pe teren, atunci cei doi combatanţi luau fie-care câte o cutie şi acel care nimeria cutia cu nuca neagră era învinsul şi comitetul îl condamna la 4 chilograme vin sau mai mult, după cum ştia că îl iartă punga.

Vinul acesta era al comitetului şi combatanţii nu aveau dreptul de a să împărtăşi, aşa că comitetul de la constituirea lui şi-a ales deviza:

»Inter duos litigantes, tertius gaudet.*)« Membrii acestui comitet erau tot'd'auna favorisaţi, ca şi membrii consiliului de administraţie a unei bănci.

Acest comitet având în vedere, că numai din dueluri poate trage ceva folos, nu căuta nici odată să aplaneze lucrurile, din contră când simţea că doi învrăşbiţi sunt pe căile de înpăciuire, săria cu autoritatea lui la mijloc, şi vâra zizanie între cei învrăşbiţi, încât nici dracul nu-i mai putea împăca.

Odată cutiile cu nucile alese sau odată duel terminat, combatanţii prevăd fiecare cutia ce şi-a ales, cu semnatura proprie, apoi le predă preşedintelui, care le destinează câte o oară anumită când trebuesc să se presinte pentru a se rumpe sigilul.

Să destinează pentru fie-care a parte câte o oară.

Frângerea sigilului unei cutii se face în presenţa tuturor membrilor cu mare solemnitate şi numai după ce cel interesat

*) Pe româneşte: când doi se ceartă, se bucură al treilea.

— Ai vei! Să vă dee Dumnezeu-a vostr' mult' sănătate! Beeţi, beeţi! Rachia tare'i bună!

— Adă mai iute şi taci!

Poftim, poftim, badi Vasili! Şi puse sticla pe masă!

Vasile umplu paharele. Toţi le luară 'n mână, le ciocniră şi'şi ziseră frăţeşte:

— »Noroc«!

Repede, repede, basamacul fu golit. Atunci Ion se sculă şi plecă ca să-şi îndeplinească prinsoarea, adecă să aducă capul de mort. Puţin în urmă, eşi şi Grigore pe uşa din dos, afară. Vasile şi Iţick, crezând că ese cu trebuinţă, nu observară că întârziază prea mult.

Grigore se duse pe altă parte, sare gardul cimitirului, şi repede întră în pivniţa bisericei. Acolo, în aşteptarea lui Ion, se ascunse sub scară.

Acum, Ioan, abia ţinându-se în picioare, se coborî în pivniţă... Prin întunerecul de aci şi din capu-i, lui Ioan i-se păru că vede zecimi de cranii cari îşi roteau ochii de jur înprejur, sclipind ca nişte licurici. Oasele aruncate în toate părţile de par'că erau semănate, părea că cântau un imn, un imn nespus de jalnic, pe care numai ele il înţelegeau!

Ioan, puse mâna pe un craniu, il aruncă la subsuoară şi porni aşa spre scară, pe care începu s'o urce încet. Când fu pe la mijlocul ei, ea începu a se clătina clătinată de Ggrigore, care acum se postase la picioarele ei. Pe urmă, el, Grigore, căznindu-se pe cât i-a fost mai mult posibil de a 'şi schimba glasul zise:

— Dă 'mi capul, dă 'mi capul dă 'mi capul...!

Turmentat de frică şi basamac, Ioan nu putu a'i cunoaşte glasul. De aceea zise tare, aruncând craniul ca să scape de »stafie« cum îi zicea el: — Na'ţi capul, şi dă'mi pace!

Atunci, o lovitură surdă se auzi, urmată de aproape de un gemet prelung. Craniul, în căderea sa, lovi pe Grigore care, puţin în urmă, căzu la pământ ameţit...

Plin de groază ca nu-cumva să'l urmărească stafiile. Ion o rupse la fugă, şi nu se opri decât la cârciumă, unde istorisi cele întâmplate.

O crudă bănuială se născu atunci în mintea lui Iţick, bănuială, care în urmă s'a dovedit ca adevărată. Imediat s'a dat alarma, pe baza presumţiilor lui Iţick. Satul aleargă, cu făclii, imediat, la pimniţa bisericei. Lucru de felul ăsta, nu se întâmplase decând cei mai bătrâni puteau a 'şi aminti! Când ei se scoborâră în pimniţă, remaseră muţi de groază, găsind pe Grigore întins pe oase fără suflare. Era prea târziu! Oameni îl scoaseră afară, şi'l duseră în casa lui.

Când a doua zi Vasile şi Ion se deşteptară şi aflară tristul adevăr, fură cuprinşi de desperare. In special Ion, gesticula cu mânile şi ţipa ca un nebun: — Rachiul! Un rachiu, bată'l pârdalnicul lui m'a făucut să omor un om! O! Sărmanul de mine!

— — — — — — — — — — — — —

II.

Două zile în urmă, satul, cu mic cu mare, merge ca să însoţeasaă pe Grigore până la ultimul său locaş; căci, tare om bun şi de treabă mai era Grigore! D'aia îl iubea toată lumea! Nu făcuse rău nimărui şi ajuta pe consătenii lui, materialiceşte când avea cu ce şi prilej, moraliceşte, când banii, îi lipseau.

Şi era, Grigore, şi puţin studiat. Citise multe, şi prinsese multe din cele ce citise, căci citea cu atenţie, că aşa se obicinuise de mic, să dea atenţie la ceea-ce făcea.

Sub guvernul ce căzuse, Grigore fusese ajutor de primar. Şi numai bine, de pe urmele lui, a văzut satul! El muncea cu mânile, iar Grigore cu mintea şi, înpreunându-se ambele, trebile satului mergeau bine; şi deşi munca cu capul e mult mai grea decât munca cu mânile, totuşi, Grigore putea s'o cumpănească, putea să măsoare ori ce, cu greutatea cuvenită!...

Il băgară în pământ! O groapă neagră, cuprinse în sânul ei, o fiinţă nevinovată, ca o fecioară, încă în floarea vrâstei. O, Doamne! Toate sunt pustii! Omul! Această fiinţă zisă desăvârşită, nu a ajuns încă cu toţi secolii perindaţi, să prindă nici o infirmă parte din desăvârşire! Intreagă-ne viaţă, este nimic!

— — — — — — — — — — — — —

III.

De multă vreme toată lumea plecase dela mormântul lui Grigore, compătimindu-l. Numai un om, ca o umbră, mergeà în colo şi'n coace în liniştea serii, tăcut... trist... şovăind!...

Se duse la ţărâna de curând aruncată pe mormântul lui Grigore, pe care cu desperare începu s'o scormonească cu mânile, în lung, ca o găină. Apoi, îngenunchie, şi pe un genunchiu scrise pe o hârtie:

»De lut am fost, lut să mă fac. N'am fost vrednic să merit viaţa dată de Dumnezeu drăguţul...« Ultima rugăciune ce am să vă fac e, să mă îngropaţi alături de victima mea.

»Pentrucă ştiu că voi nu m'aţi fi pedepsit, îmi pedepsesc eu singur fapta mea. Voi m'aţi fi lăsat să trăesc liber, cu cuvânt că fapta aceasta am făcut-o la beţie; dar vai! Aceasta este o şi mai mare pedeapsă că nu'i puţin lucru, de a şti un sat întreg, un ţinut întreg, *că ai fost beat*, că atunci ai omorît pe cineva. Vă sfătuesc acum, cu gură de moarte, să nu mai beţi, căci întrupaţi în voi viciul, şi tot felul de boale, dela cari nu se vor putea sustrage nici copii copiilor voştri. Vă rog deci, iertaţimă, şi uitaţi-mă, ca şi netrebnica mea faptă«! — »Ioan«.

Puse scrisoarea pe cruce îşi soase pistolul ce'l ţinea la brâu, şi cu un foc, îşi sbură creerii! Scoase un ţipăt de durere şi se rotogoli, cu sângele şuorind pe mormântul lui Grigore. In neştire, începu să îngrămădească pământ în prejurul său.... dar curând, ori ce mişcare încetă, ori ce semn de viaţă dispăru de pe faţa lui ingălbenită.

Numai o cucuvae, în liniştea nopţii, mai cânta cântecul său cobitor pe o cruce, nu departe de mormântul celor doi; iar vântul începu a adia, par'că ca să giugiulească sângele închegat de pe fruntea lui Ion, care acum plecase din aceastâ vale a plângerei în lumea cea de veci!

G. Păcurariu.

Maxime şi cugetări.

Ura este mai vie decât prietinia şi mai slabă decât dragostea.

*

Oamenii mari vorbesc ca şi natura, simplu.

*

Curajul înalţă spiritul.

Vauvenargues.

*

Pasiunea face adese-ori un nebun din cei mai abil om şi adese-ori îl face pe cel mai prost abil.

La Rochefoucauld.

*

A se supune, însemnează a prefera liniştea în locul silei şi a prefera liniştea în locul silei însemnează a fi bun sau mai puţin rău decât acei cari fac altora aceia ce ei n'ar voi să li-se facă lor.

Tolstoy.

MULTE ŞI DE TOATE.

Cele şapte vaci slabe ale lui Faraon.

După cum se anunţă din Alexandria profesorul Brugsch a făcut o descoperire senzaţională. E vorba de găsirea şi descifrarea unor hieroglife, cari cuprind o cronică istorică a acelor »şapte ani slabi«, cum îi proorocise Iosif lui Faraon, după visurile acestuia.

Pină acum, afară de cronica din Biblie, nu există nici o mărturie vrednică de credinţă despre situaţia în Egipet pe acele vremuri îndepărtate. Urme de hambare pentru cereale, cari nu se ştie precis când au fost înfiinţate, — asta era totul.

Din înscripţiile descifrate de Brugsch reese deslușit că cele spuse în Biblie s'au petrecut în adevăr; hieroglife descriu că revărsările Nilului s'au ţinut lanţ şapte ani de zile neputându-se lucra şi sămăna pământul, a izbucnit foametea şi epidemiile. Se potriveşte şi epoca aşa cum e arătată în biblie. Până acum se presupunea că nui adevărat că cei şapte ani slabi se isprăviseră pe la 1700 înainte de Christos; inscripţiile egiptene confirmă însă aceasta.

După biblie, Iosif a sosit în Egipt pe la 1729 înainte de Christos; peste un an a fost aruncat în închisoare unde a stat vre-o nouă ani, înnainte de a cunoaşte pe cei doi servitori ai lui Faraon. Unuia din aceştia ia tălmăcit visurile rugându-l să-şi aducă aminte de el după ce va scăpa din închisoare. Aceasta s'a petrecut 1715. Faraon a chemat pe Iosif să-i tălmăcească visurile şi i-a dat de soţie pe fata subdirectorului universităţei din Heliopolis. In acelaş an el a început clădirea magaziilor, în cari a adunat cerealele ce prisosiseră în altimii 7 ani mănoşi. După aceştia veniră cei 7 ani răi, a căror cronică veche egipteană a descoperit-o Brugsch. După biblie anii graşi s'au isprăvit la 1708, iar în anul următor copii lui Iacob au plecat în Egipt să cumpere cereale. In 1706 toată familia lui Iacob s'a stabilit în ţara Gozen. Cei şapte ani slabi s'au isprăvit la 1700.

*

Proorocii politice.

Următoarea întâmplare s'a petrecut acum opt-spreze ani cu prilejul unei călătorii a actualului rege al Norvegiei în Mediterana. Era în anul 1890. Regele Haakon, pe atunci prinţ Carol, nepotul regelui Danemarcei se afla împreună cu prietenul său Herdebred pe vasul danez »Heimdal«. In Malaga, unde vaporul se oprise puţin, au plecat să se plimbe prin oraş. Acolo locuia pe atunci vestita Dolores de Isla, care ţinea o cafenea în str. Carmen şi căreia îi mersese faima că ghiceşte viitorul. Prinţul Carol se duse la dânsa şi o puse să i ghicească soarta.

»O să te urci pe un tron. O să ţi schimbi numele, nu însă şi limba« — prooroci Dolores de Isla străinului, de care habar n'avea cine-i.

Prinţul Carol fu foarte surprins. Puse pe ghicitoare să-i scrie cuvintele acestea şi dete hârtia în păstrarea prietenului său Herdebred. Ce înţeles putea avea proorocia? Prinţul Carol nu se putea urca pe tronul danez, de cât dacă ar fi murit fratele său Christian. Peste zece ani, prinţul rugă pe prietenul său Herdepred să rupă acea hârtie, pe care nu stăteau decât minciuni.

In anul 1905, Carol de Danemarca ajunse rege al Norvegiei. Luă un alt nume — Haakon — şi-şi păstră limba maternă, căci ea e aceiaşi care se vorbeşte şi în Norvegia.

Istoria Germaniei e plină de ast-fel de proorocii. Un călugăr din veacul al 13-lea cu numele Hermann, de la mănăstirea Lehnin din Brandenburg, a scris în limba latină o carte voluminoasă de proorocii politice. In ea e proorocită pe sute de ani soartea Germaniei. At-fel se spune că în ea e proorocită bătălia de la Jena şi unirea Germaniei la 1871, ba după unii comentatori ai acestei cărţi, şi afacerea Dreyfus.

Fără a ne întinde în vremuri aşa de depărtate, é interesantă proorocia pe care a făcut-o o ghicitoare vestită, în 1840, lui Vilhelm I. regele Prusiei Regele, pe atunci prinţ, a întrebat: «In ce an o să mă urc pe tron?» Răspuns: «1858». — Intrebare: «In ce an vor forma statele germane un sigur imperiu?» Răspuns: «1871». — Intrebare: Când voiu muri eu?» Răspuns: «1888». — Intrebare: «Când se va sfârşi imperiul German? Răspuns: «1913».

Fiind că cele trei proorocii s'au împlinit exact, mulţi consideră anul 1913 ca un an critic în istoria germană.

Se spune că reginei Amalia a Portugaliei o ţigancă i-a proorocit cu mai mulţi ani înainte drama sîngeroasă din Lisabona. Regina avea obiceiul să se ducă în fie-care an la castelul Capodimonte, la sora ei, ducesa de Aosta. De-aci se ducea adesea la Neapol şi-i plăcea să treacă şi pe străzile, în cari locuiau proletarii. Poporul o cunoştea. Intr'o zi regina trecea prin mahalaua murdară Pendino, când iată că-i eşi înainte o ţigancă bătrînă şi urîtă, care-i sărută mîna şi-i zise: «Lumea îţi zice «Regina portocalilor», (aşa o poreclise poporul pe regină din pricina frumuseţei şi drăgălăşeniei ei) — dar cum eşti aşa de frumoasă şi ai obraji aşa de drăguţi şi buze dulci, mai bine ţi-ar zice «Regina cireşilor». Reginei îi plăcură vorbele şi întinse ţigăncei mâna ca să i spună de noroc. Bătrîna se uită la mâna reginei, dar de-odată o lăsă îngrozită, zicând: «Moarte! Sânge!» Apoi fugi. In ziua aceea regina se reîntoarse foarte tristă la palat.

Cînd s'a petrecut drama îngrozitoare din Lissabona, se spune că regina şi-a adus numai de cît aminte de ţiganca din Pendino.

---

depune jurământ, că nu va spune la nime cum a fost nuca din cutia ce şi-a ales, nici chiar colegului cu care s'a duelat.

La alcătuirea acestui punct comitetul superior a lucrat cu multă precauţiune şi filosofie, că la celelalte duele a vopsit ambe nucile aşa, încât ambii combatanţi erau pedepsiţi.

Numai esistau de cât nuci negre şi nime afară din comitet nu ştia acest procedeu, că nu avea de unde afla, cei cari se duelau depuneau jurământ că nu vor spune coloarea nucilor. — Deştept comitet, doar nu de flori de măr şi-a ales devisa:

Inter duos litigantes, tertius gaudet«

Pe acel timp aveam ca colegi de clasă în a opta pe un anume Ion Stoian din comuna Hususeu de lângă Blaj, un băiat foarte silitor, dar nervos şi avea un defect, nu'l ajuta gura, era peltic, nu putea pronunţa litera »r« fără de a nu pune un »h« înainte, aşa că cuvintele cu litera r, le pronunţa foarte greoiu şi cu un fel de hărăitură.

Noi îi ziceam Ion gură de aur, ba un coleg de pe la Gherla din comuna Pintic ne-a propus în o zi să-i punem numele Ioan Hrisostomu, că e mai uşor de pronunţat pentru el. Atâta a fost de ajuns că să se nască o ceartă între ei, care numai printr'un duel s'ar fi putut mântui.

Stoian mănios foc a căutat şi el vorbe de batjocură pentru colegul din Pintic, şi nu i'a trebuit multă bătae de cap, că locuitorii din partea Pinticului au un limbagiu curios, cam bate a ţigănesc, ei pronunţă litera t cu un fel de tsch, în loc de Pintic ei zic Pintsik.

In o dimineaţă iată-l pe Stoian vesel în clasă şi strigă în gura mare:

Silenţium!

Ştiţi voi cum vorbesc cei de pe la Pintic, să vă dau o pildă:

»Din Hamtic păn-în Pintic e drumul ca pielea, poţi umbla cu opinci de piele de bivol«. Ei s'auziţi acum cum vorbesc ei:

»Din Hamtschic păn' în Pintschic e drumul ca pşelea, poţi umbla cu optinci de psele de bsibol.

Duelul era la uşă, puţin mai lipsea şi noi cei din comitet ne găteam gurile pentru vin. Nucile erau preparate în cutiile lor şi acum dăm şi noi luminatul nostru concurs pentru a ajuta combatanţilor de a se duela mai repede.

Ştiind că colegul din Pintic e un om domol, care nu ar fi provocat la duel nici de cum pe Stoian, ne am dat pe partea lui şi l'am sfătuit ca în dimineaţa viitoare la limba greacă să strige în gura mare, că Stoian e nepreparat, că nu ştie aoristul de la verbul χράω (hrao).

Profesorul de limba greacă bătrânul Gherman, cunoscut şi sub numele de »Domnul« se cam lua după gura elevilor, aşa că dimineaţa în oara de greacă colegul din Pintic sî ţine de cuvânt şi începe:

»Stoian e nepreparat, nu ştie conjuga verbul χράω; noi cu toţii şopăteam din toate unghiurile, nu ştie, nu ştie, Stoian e nepreparat, aşa că l'am zăpăcit pe bietul Domn cu şopăiturile noastre, 'şi perzându-şi răbdarea şi începe:

»Stoiene! Stoiene! să te vedem, spune aoristul dela χράω.

Acum să te ţii de râs, bietul Stoian hâraia de'i curgeau năduşelile fără de a putea înţelege Domnul ceva, noi râdeam şi noi şi şopoteam, vezi că nu ştie, vezi că e nepreparat. Domnul să înfurie şi strigă:

»Destul Stoiene, pentru astăzi nu eşti preparat, eu care te ţineam de vultur văd că ai ajuns de râd toţi de tine, să nu mai vii nepreparat, că stricăm prietenia«.

Stoian roşu ca un rac abia apucă să se termine oara şi îl şi provoacă pe cel din Pintic la duel.

Repede scoatem cutiile cu nucile şi fie-care dintre ei îşi alege una, investeşte cu numele propriu şi o predă preşedintelui, care le designează oara numită pentru rumperea sigiliului; de oare-ce ziua duelului s'a întâmplat Marţi, preşedintele a destinat ziua de Joi pentru Stoian şi Sâmbătă pentru celălalt.

In aceste zile comitetul întreg se strânge în camera de chibzuire din casele lui Gambetta în republică. (Partea Blajiului din spre Sâncel să numea republică, fiindcă acolo avea case un grec orb d'un ochiu, căruia iam dat numele Gambetta, acolo sta cu chirie preşedintele comitetului duelurilor).

Clientul cu pricina se presintă şi după ce se fac formalităţile cu depunerea jurământului, preşedintele ia cutia cu nuca în mână şi procede la rumperea sigilului, scoate nuca, care bine înţeles era neagră şi ţinându-o între trei degete să adresează cam în modul următor cătră client:

Frate Stoiene!

Soartea a fost nefavorabilă cu tine spre mai marele nostru regret. Jur pe dicţionarul meu grecesc că mă doare inima când mă văd silit a ţine această nucă neagră în mână în faţa acestor colegi şi nu

ULTIME ŞTIRI.

Blaj, 13 August. — *Activitatea reuniunei pompierilor voluntari din Blaj a fost suspendată, averea ei sequestrată, iară conducerea reuniunii a fost concrezută în mod absolut ilegal protopretorului din loc.* Aceasta pe motiv, că reuniunea abătându-se dela statute, ar urma o activitate, care nu se uneşte cu ideia de stat.

Viena. 13 August. In cercurile diplomatice se atribue mare importanţă convorbirei de o oară dintre regele Eduard şi baronul Aerenthal. După audienţă baronul Aehrental a avut o lungă consfătuire cu subsecretarul de stat englez Hardinge, cu care a discutat în detalii cestiile pe cari le-a discutat în general cu regele Eduard. In această consfătuire s'a discutat situaţia marilor puteri europene, amintindu-se evenimentele ce ar putea surveni în urma transformărei Turciei in stat constituţional. In timpul consfătuirei s'a dovedit complectă înţelegere intre cele două mari puteri, fapt care va avea o influenţă şi asupra raporturilor dintre Anglia şi Germania.

Ischl, 13 August. Intâlnirea între regele Eduard şi Maj. Sa Monarhul a fost foarte cordială. Ambii monarhi s'au îmbrăţişat şi sărutat de mai multe ori. Cu toată ploaia, care începuse să cadă, suveranii în trăsură deschisă au făcut drumul până la hotel. Peste o oră, regele Eduard însoţit de suita de onoare, plecă la vila imperială pentru a prezenta împăratului felicitări pentru jubileul său de 60 ani de domnie, fiind aclamat atât la ducere cât şi la întoarcere. La unu fără un sfert, Maj. Sa Monarhul veni la hotel spre a lua pe rege la dejun. După dejun Maj. Sa a recondus pe rege la hotel, apoi s'a reîntors la vila imperială. La ora patru, Maj. Sa Monarhul a revenit la hotel, spre a lua la preumblare pe regele Eduard.

Ministrul de externe austriac baronul Aehrenthal a vizitat la hotel pe ministrul de externe englez, Hardinge, apoi amândoi s'au reîntors la hotelul celui dintâiu, continuând consfătuirea.

Cernăuţi, 13 August. Aici şi prin împrejurimi au căzut ploi torenţiale cari au cauzat mari pagube. Satele Slobozia şi Moldoviţa sunt complectamente sub apă. S'au trimes în locurile inundate mari ajutoare militare. In foarte multe localităţi grânele au fost cu totul distruse. Pagubele sunt foarte mari.

Cernăuţi, 13 August. O furtună straşnică a bântuit eri oraşul. Trăznetul a căzut pe clădirea palatului poştelor. Numeroase telefoniste au leşinat. Multe case ameninţă să se prăbuşească.

Inştiinţare.

»Reuniunea femeilor române din Braşov«, aduce la cunoştinţă condiţiunile de admitere în »Internatul de fetiţe cu şcoală de menaj şi industrie casnică«.

Reuniunea întreţine şi subvenţionează acest Internat cu o sumă însemnată, spre a putea primi eleve cu taxe cât se poate de reduse.

In Internat se predă învăţământ practic şi teoretic.

Invăţământul practic cuprinde: pregătirea bucatelor, întreţinerea locuinţei, spălatul şi călcatul, legumăritul, croitul de rochi şi de rufărie, cusutul cu maşina, diferite lucruri de mână până la cele mai variate broderii, ţesutul la războiu dela cele mai simple pânzării până la covoare colorate ş. a.

Invăţământul practic se completează cu învăţământul teoretic, tratând despre teoria bucătăriei, teoria croitoriei, contabilitate şi chemie culinară, igiena; apoi, religiunea, limba şi literatura română, maghiară şi germană, cântări, desen ş. a.

Incăperile internatului s'au mărit şi corespund pe deplin regulilor igienice, având şcoala şi atelierele de lucru într'o clădire separată, situată împreună cu clădirea principală într'o frumoasă grădină, proprietatea Reuniunei.

Taxa pentru întreţinerea complectă (inclusiv spălatul) este de 32 cor. pe lună; la aceasta se mai adaogă o taxă suplementară de 4 cor. pe lună, pentru învăţământ, îngrijire medicală şi băi. — Taxele se plătesc anticipativ.

Primirea elevelor în Internat se face cu începere dela 25 August st. v. deoarece numărul locurilor este limitat, părinţii sunt rugaţi a anunţa cât mai din vreme înscrierea.

Pentru a putea fi primite în Internat elevele vor trebui să aibă vârsta de 12 ani, să presinte certificat de botez, de şcoală şi revaccinare.

La intrare în Internat, elevele pe lângă hainele şi rufele trebuincioase vor trebui să-şi aducă aşternut de pat, (saltea, perină şi plapoma cu rufăria lor).

In ceace priveşte îmbrăcămintea elevelor inştiinţăm pe părinţi, că pentru reducerea cheltuelilor şi pentru uniformitate s'a reglementat un costum uniform precum şi şorţuri uniforme, pe cari elevele trebue să şi le facă în Internat.

In legătură cu acest *Internat* Reuniunea întreţine şi un *Orfelinat*, în care se primesc fetiţe române, orfane şi sărace pe cheltuiala Reuniunei. — Pentru ocuparea acestor locuri se publică concurse.

Informaţiuni se pot lua dela preşedinta Reuniunei Braşov Târgul Grâului Nr. 5.

Maria B. Baiulescu, preşedintă. *Ioan Lengeru*, secretar.

Noutăţi literare

apărute în editura Institutului de arte grafice şi editură „Minerva"

Se pot provoca prin Librăria *„Gazetei Transilvaniei"* adaugându-se la preţ pentru porto 20 bani.

M. Eminescu. **Poezii postume.** Ediţia IV. revăzută şi complectată după manuscrisele poetului. Prefaţă de Il. Chendi. Toată comoara de înnaltă inspiraţie şi adâncă gândire, care multă vreme a rămas necunoscută nouă, se află adunată în acest volum, al căruia succes este o dovadă de dragostea ce a găsit Eminescu în sânul publicului românesc. Preţul Cor. 1.50.

Al. Cazaban. **Chipuri şi suflete** — Un tânăr scriitor, cu multă vervă şi multă îndemnare, ne dă în acest volum o culegere dintre cele mai interesante nuvele şi schiţe. Din toate paginile d-lui Cazaban răsare o mare dragoste de adevăr şi o mare pricepere artistică. Se pare că autorul a văzut aidoma toate împrejurările pe care atât de meşter ştie să le redea. Preţul Cor. 1.50.

Calhon Theodorian. **Sângele Solovenilor.** Subiectul acestei mari povestiri este o temă a eredităţei, desfăşurându-se în cadrul raporturilor dintre marii proprietari de pământuri şi ţăranii de pe acele pământuri. Autorul cunoşte foarte bine împrejurările din viaţa de la ţară, şi ştie să ni le redea cu vigoare. Preţul Cor. 1.50.

C. Sandu-Aldea. **Sfaturile unui plugar.** — Plugarii noştrii, de câtva timp au început să simtă lipsa cărţilor în care ar putea găsi îndrumările de trebuinţă, în diferite îndeletniciri ale gospodăriei. D. C. Sandu-Aldea, ca un neobosit cărturar, priceptător în materie, în această carte dă o serie de sfaturi dintre cele mai de căpetenie. Preţul, 0.50 bani.

Ion Bârseanul. **Dor pustiu.** — Iată în sfârşit o carte care ne spune ceva cu totul nou. Căci nouă este atât marea istorisire "Dor pustiu" precum noua este şi arta acestui scriitor de mare talent. S'a prezis, de un critic autorizat, că acest scriitor ne va da lucruri suprinzătoare, şi ne bucurăm că aceea prezicare s'a îndeplinit. Citiţi în această carte: Intunerecul, In oraşul fermecat, Iorgu Haliţki, sau Frumoasa Hanum, şi veţi vedea ce înseamnă „talent literar".

Ion Bârseanul. **Popasuri vânătoreşti.** — Cartea aceasta, apărută mai dinainte, şi care din eroare n'a fost recomandată la timp publicului cititor este acum o dovadă că un adevărat scriitor nu se împacă numai cu un singur fel de a istorisi. In paginile acestea de întâiaş dată întâlnim în literatura noastră de la Creangă încoace umorul, bine înţeles, un umor literar, şi nu umorul popular. Preţul Cor. 1.50.

Ludovic Dauş. **Iluzii.** — Este un roman destinat a înlocui cu succes romanele în fascicule, sorise şi traduse numai în vederea unui câştig bănesc, aşa încât chiar şi numai din acest punct de vedere cartea d-lui Dauş ar trebui să-şi afle destui cititori. Preţul, Cor. 1.50.

Pierre Loti. **Pescar de Islanda.** — Traducere de **C. Sandu-Aldea.** Renumele de mare scriitor al lui Pierre Loti a trecut de mult dincolo de hotarele Franţei, tocmai mulţumită romanului pe care d. C. Sandu-Aldea îl traduce astăzi pentru publicul românesc, care ştie deosebi un adevărat roman literar, de un roman de senzaţie. Preţul, Cor. 1.50.

Caleidoscopul lui A. Mirea. — D-nii D. Anghel şi St. O. Iosif, poeţii a căror colaborare la Sămănătorul şi Viaţa Românească din Iaşi, e îndestul de cunoscută au reunit în acest volum minunatele lor şarje umoristice, care vor face deliciul celor mai dificili cititori. In monotonia vieţi de toate zilele, această carte aduce tocmai cea ce lipseşte, nota veselă, care este un izvor de energie sufletească. Versurile celor doi poeţi au toată muzicalitatea necesară acestui fel de producţie literară, şi cartea e menită să aibă un frumos succes. Preţul, Cor. 1.50.

A. Vlahuţă. **România Pitorească.** — In ediţia „Minervei" această prea frumoasă descriere a ţării noastre, dela Vârciorova până la Mare, şi de la Dunăre până la Prut, ne apare într'o lumină cu mult mai străluc'tă, graţie ilustraţiunilor după tablourile marelui Grigorescu, precum şi unor condiţii technice, cu mult superioare. Cartea d-lui Vlahuţă a fost primită cu multă bucurie încă de la prima apariţie, de aceia o ediţie ca aceasta era cu nerăbdare aşteptată. Preţul Cor. 1.50"

POŞTA REDACŢIUNEI.

P. B. D-lui *I. A.* în *B-a.* Pentru convocarea publicată în Nrul de astăzi, nu luăm taxă, fiind de interes cultural românesc. Salutări.

Proprietar: Dr. Aurel Mureşianu.
Redactor respons.: Victor Branisce.

cred că şi lor nu le pare rău de aceasta întâmplare, jurăm pe piatra libertăţei, că am fi dorit cu toţii, ca tu, cel mai bun amic al nostru să fi dobândit nuca cea nevăpsită, semnu! nevinovăţiei, şi cu ce dor am fi condamnat noi pe vrăşmaşul tău care e de nesuferit şi care este tot'odată şi vrămaşul nostru, dar fi măngăiat, că tot tu rămâi învingătorul, noi toţi vom susţine că nu tu ai brodit nuca neagră şi ca să-ţi dovedim că toţi suntem pe partea ta şi te iubim mai mult ca pe ori-care din clasă, lăsăm pedeapsa la aprecierea ta şi'credem că 5 chilograme vin pentru tine sunt floare la ureche. Vivat Stoian, cel mai bun coleg al nostru!

Vivat Stoian, pereat adversarius!

In faţa acestui discurs clientul nostru Stoian să esecută, pune echivalentul vinului pe masă şi strângându-ne pe rând mâna, se depărtează.

Soseşte şi Sâmbăta şi acelaşi procedeu ni se presintă cu colegul Tarţa că aşa se numea el. Abia intră în cameră, şi e şi luat în primire de preşedinte cu următorul discurs:

Prosit frate Tarţa!

»Mă jur pe certificatul meu de maturitate, că dorinţa noastră a tuturora este ca să fi învingătorul acelui intrigant de Stoian, care te-a tărât aci înaintea noastră.

»Dare-ar Dumnezeu să fi nemerit tu nuca albă, simbolul nevinovăţiei şi invingerei — şi procedând la rumperea sigilului scoate bine, înţeles nuca neagră.

O fatalitate, fatalitate ridicată la pătrat, bine zice neamţul.

»Der Dumme hat das Glück« cum se potriveşte de bine aceste cuvinte la tine dragă prietine.

»Tu cel mai bun amic al nostru, cu ce dorinţă am fi condamnat noi pe Stoian. Dar ce are a face, onoarea ta preţuieşte mai mult ca cele câte-va chilograme de vin ce ar fi plătit Stoian. Dar dela Stoian nici nu aş fi beut, să n'am noroc de Logarithmele mele legate în piele, dacă aş fi beut vin de la unul ca Stoian, de la un calic ca ăla. Tu să trăeşti, că 6 chilograme vin nu te-au făcut pe tine nenorocit. Atâta paguba să ai tu în viaţă«.

»Fii încredinţat amice că mucofanul acela de Stoian nu are să ştie, că tu eşti învinsul şi suntem convinşi că 6 chilograme vin le-ai fi plătit bucuros fără de a fi noi să-ţi propune. Vivat, crescat, floreatque iuventas Romana«.

Şi aşa s'a terminat solemnitatea, clientul nostru după-ce ne-a mulţumit, depune contra-valoarea vinului pe masă şi se retrage măngâiat de bine simţitele cuvinte ale preşedintelui, iar noi am proiectat pentru ziua următoare »Duminecă«, o escursiune la cârciuma popilor din Sâncel, unde ne am scos din capete cum zice Românul.

După două luni comitetul nostru este depus şi să alege altul, care nu are durata că acest comitet a lucrat rău, invitând ambii combatanţi la rumperea sigilului şi aci s'a descoperit şmecheria găsindu-se ambe nucile negre.

Cei învrăjbiţi s'au împăcat şi au dat alarmă între elevi învinovăţând comitetul de şarlatănii, şi aşa au încetat duelurile fără a interveni vreo autoritate să le oprească; Devisa »inter duos litigantes tertius gaudet, s'a schimbat în:

Inter duos litigantes Tertius miserabilis gaudet.

De sub Surul.

Din „Divan".

după Hâfis *)

Ţie.

I.

De-ar şti *mintea*, ce ferice i
Inima, când e legată
In cătuşi de bucle, — biata,
Şi-ar şi pierde *mintea* 'ndată.

II.

Crai puternici, împăraţi chiar,
Neiubiţi de nime 'n lume-s
Cerşitori netrebnici numai,
Cerşitori în haine scumpe —
— Cerşitori iubiţi, cuprinşi de
Dulcea dragostii văpaie
Crai sunt şi făr de coroană,
Impăraţi şi făr de ţară.

III.

Umbriş din raiu sunt, dragă,
Frumoasele-ţi sprâncene.
Sub bolta lor măiastră
Işi au lăcaşul îngeri
Aşa senini şi limpezi:
Ingerii ochilor tăi.
In iad alungă noaptea,
Pământu 'ntreg îl umple
Cereasca lor splendoare.

Avrig. *Vasile Sloica*

*) Hâfis sau Mohamed Şems-Eddin († 1389) e unul dintre cei mai geniali poeţi, ce i-a produs vreodată omenirea. Poezia lui — floare orientală — lipsită de ori-ce umbră de tristeţă preamăreşte natura, frumseţa, viaţa, vinul dar mai pe sus de toate iubirea. Iubirea, — dar nu iubirea bolnăvicioasă a romanticilor lunatici, ci iubirea senină, viguroasă plină de vlaga vieţii. Intreaga lirică anacreontică se pierde pe lângă frumseţe, strălucirea orbitoare a poeziei acestui pers genial. Ca poet erotic Hâfis, copilul trandafirilor Persiei, n'are pareche 'n lume. — V. S.

Câte-va cuvinte asupra boalelor secrete.

E trist, — dar în realitate adevărată că în vremea de azi e bătătoare la ochi mulţimea acelor oameni, a căror sânge şi sucuri trupeşti sunt atrofiate şi cari în urma uşurinţei din tinereţe şi prin deprinderi rele şi-au sdruncinat sistemul nervos şi puterea spiriutală. **E timpul suprem ca acestei stări îngrozitoare să se pună capăt.** Trebue să fie cine-va care să dea tinerimei desluşiri binevoitoare, sincere şi amănunţite în tot ce priveşte viaţa sexuală, trebue să fie cine-va căruia oamenii să-şi încredinţeze fără teamă, fără sfială şi cu încredere necazurile lor secrete. Dar nu e în deajuns însă a destăinui aceste necazuri ori şi cui, ci trebue să ne adresăm unui as fel dĕ medic specialist, conştiinţios, care ştie să dea asupra vietei sfaturi bune sexuale şi ştie a ajuta şi morburilor ce deja eventual există, **atunci apoi va înceta existenţa boalelor secrete.**

De e chemare atât de măreaţă şi pentru acest scop e institutul renumit în toată ţara al **D-rului PALOCZ; medic de spital, specialist, (Budapesta, VII., Rákoczi-ut 10)**, unde pe lângă discreţia cea mai strictă primeşte ori-cine (atât bărbaţii cât şi femeile) desluşirĭ asupra vieţei sexuale, unde sângele şi sucurile trupeşti ale bolnavului se curăţă, nervii i-se întăresc, tot organismul i-se eliberéză de materiile de bolă, chinurile sufleteşti i-se linişteso.

Fără conturbarea ocupaţiunilor ḑilnice **dr. PALOCZ** vindecă deja de anĭ de ḑile repede şi radical **cu metodul său propriu de vindecare**, chiar şi cazurile cele mai neglese, ranele sifilitice, *boalele de ţeve băşică, nervi şi şira spinărei, începutul şi de confusie a minţei, urmările onanieirei ale sifilisului, erecţiunile de spaimă, slăbirea puterei bărbăteşti (impotenţa), vătămăturile, boalele de sânge, de piele şi toate boalele organelor sexuale femeeşti.* **Pentru femei e sală de aşteptare separată şi eşire separată.** In ceea-ce priveşte cura, depărtarea nu este piedecă, căci dacă cine-va, din ori-ce cauză, n'ar putea veni în persoană, atunci cu plăcere i-se va da răspuns amănunţit foarte discret prin scrisoare (în epistolă e de ajuns a se înlătura numai marca de răspuns). **Limba română se vorbeşte perfect.** După încheierea curei, epistolele se ard, ori la dorinţă se retrimit fie căruia. Institutul se îngrijeşte şi de medicamente speciale. Vizitele se primesc începând dela 10 óre a m. până la 5 óre p. m., (Dumineca până la 12 óre a. m.)

Adresa: **Dr. PALOCZ**, medic de spital pescial st, Budapesta, VII, Rákóczi-út. 10

Nr. 1037—1908.
not.

Publicaţiune de vênzare.

Comuna **Poiana-Mĕrului** cerc. Branului, va vinde în 1 Sept. n. a. c. în calea licitaţiunei publice 2277 (adecă douămii-douăsute-şaptezeci şi şapte), metri cubici de lemne de foc în cancelaria comunală sub presidiul primpretorului cercual cu preţul strigărei de 8009 cor., vadiu 800 cor.

Oferte închise şi legal instruate se primesc până la începerea licitaţiunei.

Condiţiuni mai detailate asupra vânzărei şi contractului se pot privì în cancelaria notarială din loc şi la oficiul silvanal din Bran.

Poiana-Mĕrului, în 4 Aug. 1908.

Primăria com.:
Nec. Rimbety,
not.

(278,1—1.)

Publicaţiune.

Duminecă în 3/16 August 1908 la 10 oare din zi se va ţinea licitaţie publică verbală la care să admit şi oferte închise, în sala de şedinţe a Comitetului parochial dela biserica Sf. Nicolae din Braşov-Schei, pentru **arândarea pe timp de şase ani** a unui complet de aproximativ **28 holde** teren arabil de lângă Timiş şi din imediata apropiere a locului pentru eserciţiile militare.

Oferte însoţite de o garanţie provizorie în sumă de **85 cor.** să vor preda până în ziua de licitare la mâna d-lui Econom A. Lupan sen. strada Ecaterinei Nr. 4 la care se pot ceti şi Condiţiile de licitare.

Braşov, în 21 Iulie 1908.

Comitetul parochial al bisericei române ort. res. dela Sf. Nicolae în Brassó (Braşov):

Dr. Vas. Saftu, prez. (266,3—3) I. Prişcu, secr.